

ТЕ-ТО АД, Скопје
Консолидирани финансиски извештаи
за годината завршена на
31 декември 2017
со извештај на независниот ревизор

Содржина

Извештај на независниот ревизор

Консолидирани финансиски извештаи

Консолидиран извештај за финансиска состојба	1
Консолидиран извештај за добивка или загуба и останата сеопфатна добивка	2
Консолидиран извештај за промените во капиталот	3
Консолидиран извештај за паричниот тек	4
Белешки кон консолидираните финансиски извештаи	5

Извештај на
независниот
ревизор

КПМГ Македонија ДОО Скопје
Ул. „Филип Втори Македонски“ бр.3
Скопје 1000, Република Македонија
+389 (2) 3135 220
mk-office@kpmg.com
kpmg.com/mk

Извештај на независниот ревизор до акционерите на ТЕ-ТО АД, Скопје

Извештај за консолидираните финансиски извештаи

Ние бевме ангажирани да извршиме ревизија на придружните консолидирани финансиски извештаи на ТЕ-ТО АД, Скопје („Друштвото“) кои се состојат од консолидиран извештај за финансиската состојба на 31 декември 2017 година, консолидирани извештаи за добивка или загуба и останата сеопфатна добивка, промени во капиталот и паричен тек за годината тогаш завршена и белешките, кои се состојат од преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки информации.

Одговорност на раководството за консолидираните финансиски извештаи

Раководството на Друштвото е одговорно за изготвување и реално прикажување на овие консолидирани финансиски извештаи во согласност со Сметководствените Стандарди прифатени во Република Македонија, и за интерната контрола за која раководството смета дека е релевантна за изготвување на консолидираните финансиски извештаи кои не содржат материјално значајни грешки, било да се резултат на измама или ненамерно направени грешки.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да искажеме мнение за овие консолидирани финансиски извештаи врз основа на спроведената ревизија во согласност со Стандардите за ревизија прифатени и објавени во Република Македонија во Службен Весник бр. 79 од 11 јуни 2010 година. Заради прашањата што се опишани во параграфот Основа за воздржување од мнение, ние не бевме во можност да прибавиме достатни соодветни ревизорски докази за да обезбедиме основа за ревизорско мнение.

Основа за воздржување од мнение

1. На 31 декември 2016 година сметководствената вредност на недвижностите, постројките и опремата изнесуваше МКД 10.493.748 илјади. Друштвото остваруваше загуби неколку години, што, според наше мнение, укажува на тоа дека недвижностите, постројките и опремата можеби се обезвреднети. Согласно МСС 36 "Обезвреднување на средствата" прифатен во Република Македонија ("МСС 36"), доколку постои индикација дека средството може да биде обезвреднето, ентитетот треба да го процени надоместливиот износ на средството. Ние побаравме од раководството да направи тест за обезвреднување на недвижностите, постројките и опремата, меѓутоа раководството не го направи тестот за обезвреднување за да го процени надоместливиот износ на недвижностите, постројките и опремата и соодветно да го утврди износот на загубата поради обезвреднување, што доведе до тоа да го квалификуваме нашето ревизорско мнение, издадено на 26 мај 2017

година за консолидираните финансиски извештаи, на и за годината завршена на 31 декември 2016 година.

На 31 декември 2017 година сметководствената вредност на недвижностите, постројките и опремата изнесува МКД 10.289.095 илјади. Иако Друштвото оствари нето добивка за годината завршена на 31 декември 2017 година, финансиската успешност на Друштвото значително зависи од цените на гасот кои претставуваат околу 80% од сите трошоци направени од страна на Друштвото за производството на топлина и електрична енергија. Постои значителна несигурност во врска со идните цени на гасот и способноста на Друштвото да го надомести порастот на цените на гасот од своите клиенти. Слично како и претходните години, Друштвото нема направено тест за обезвреднување на недвижностите, постројките и опремата на 31 декември 2017 година. Не беше практично за нас да ги пресметаме финансиските ефекти од корекциите на недвижностите, постројките и опремата и акумулираната загуба, на 31 декември 2017 и 2016 година и нето добивката за годината завршена на 31 декември 2017 и нето загубата за годината завршена на 31 декември 2016, кои би настанале, доколку надоместливата вредност на недвижностите, постројките и опремата била проценета во согласност со МСС 36.

2. Како што е обелоденето во белешка 2(д) кон консолидираните финансиски извештаи на 31 декември 2017 година Друштвото оствари добивка во износ од МКД 523.093 илјади и на тој датум нето - средствата на Друштвото се негативни во износ од МКД 2.610.625 илјади. Во 2018 година како резултат на изгубен судски спор и добиено писмено барање од страна на заемодавач за предвремена отплата на обврските по кредити (види подолу), раководството на Друштвото изготви План за реорганизација ("План"). Основниот суд во Скопје закажа седница на 5 јуни 2018 година за одобрување на Планот од страна на доверителите. Доколку доверителите не го одобрат Планот, Друштвото ќе стане несолвентно и нема да може да ги плаќа своите обврски што би довело до стечај. Консолидираните финансиски извештаи не вклучуваат корекции кои можеби се неопходни како резултат на овие неизвесности.

Овие околности, заедно со другите прашања како што се наведени во белешката 2(д), доведуваат до значајно сомневање за способноста на Друштвото да продолжи да работи во континуитет.

3. Како што е обелоденето во белешка 16 кон консолидираните финансиски извештаи на 31 декември 2017 година, сметководствената вредност на обврските по кредити изнесуваат МКД 12.772.726 илјади. Ние не добивме одговор на нашите писма за потврдување на состојбите од заемодавателите во вкупен износ од МКД 699.380 илјади. Ние не можевме да се увериме во однос на комплетноста, постоењето и точноста на овие обврски по кредити со други алтернативни процедури. Последователно, не можевме да утврдиме дали се потребни било какви корекции на овие износи.

Дополнително, ги идентификувавме следните отстапувања од Сметководствените стандарди прифатени во Република Македонија:

4. Како што е обелоденето во белешката 18, Друштвото нема признаено загуба поради обезвреднување за одредени сомнителни и спорни побарувања од купувачи, во износ од МКД 34.679 илјади, кои не се наплатени повеќе од две години, иако постои објективен доказ дека наплатата на овие побарувања не е повеќе веројатна. Овој сметководствен третман не е во согласност со Меѓународниот Сметководствен Стандард 39 – Финансиски инструменти: Признавање и мерење прифатен во Република Македонија ("МСС 39"). Доколку Друштвото се придржувало до изискувањата на МСС 39, исправката на

вредност за сомнителните и спорните побарувања од купувачи и акумулираната загуба на 31 декември 2017 година и 2016 година би се зголемиле за МКД 34.679 илјади.

5. На 31 декември 2017 година Друштвото ги презентираше обврските по кредити (освен од банки) со сметководствена вредност во износ од МКД 8.131.548 илјади како долгорочни обврски (31 декември 2016: МКД 8.154.704 илјади) во согласност со претпоставката дека овие кредити се подредени (субординирани) кон долгорочен кредит од банка. Како што е обелоденето во белешка 19 кон консолидираните финансиски извештаи, на 27 декември 2017 година, Врховниот Суд на Република Македонија донесе пресуда со која обврските по кредити кон една од поврзаните страни треба да се плати во согласност со условите во соодветните договори за кредит. Понатаму, согласно горенаведената пресуда друга поврзана страна побара плаќање на кредитите кои претходно беа класифицирани како подредени долгорочни кредити. Во согласност со изискувањата на МСС 39 кредитите требало да бидат презентирани како краткорочни обврски. Меѓутоа, раководството одлучи да не ги презентира овие обврски по кредити како краткорочни. Доколку Друштвото ги презентирало обврските по кредити во согласност со изискувањата на МСС 39, долгорочните кредити би се намалиле, а краткорочните кредити би се зголемиле за МКД 8.131.548 илјади на 31 декември 2017 година и за МКД 8.154.704 илјади на 31 декември 2016 година, соодветно.
6. Како што е наведено во белешка 19 кон консолидираните финансиски извештаи, Друштвото беше тужена страна во три судски спора со поврзана страна - заемодавател, за задоцнета отплата на кредитите. Како што е објаснето во точка 5 погоре, во декември 2017 година Врховниот Суд донесе пресуда против Друштвото во еден од судските спорови со која Друштвото беше обврзано да го плати кредитот зголемен за казнена камата. На 28 февруари 2018 година, Друштвото призна расход и обврска за казнена камата во износ од МКД 320.213 илјади. Според нас, казнена камата во износ од МКД 312.135 илјади требало да биде признаена на 31 декември 2017 година. Доколку каматата била признаена во согласност со изискувањата на МСС 39 во 2017 година, краткорочните обврски и акумулираната загуба би се зголемиле за МКД 312.135 илјади, а добивката за 2017 година би се намалила за истиот износ.

Дополнително, Друштвото не признало казнена камата за останатите заеми кои се исто така предмет на два судски спорови, иако во согласност со договорните услови и двата се значајно достасани и подлежат на казнена камата. Според нас, пресудата на Врховниот Суд во спорот објаснет погоре обезбедува убедлив доказ дека Друштвото ќе биде обврзано да плати казнена камата за останатите два заема од поврзаната страна. Доколку Друштвото признало казнена камата во согласност со изискувањата на МСС 39 краткорочните обврски и акумулираната загуба на 31 декември 2017 година би се зголемиле за МКД 521.143 илјади, а добивката за 2017 година би се намалила за истиот износ.

Воздржување од мнение

Поради значајноста на прашањата како што се опишани во параграфот Основа за воздржување од мнение, ние не изразуваме мнение за консолидираните финансиски извештаи.

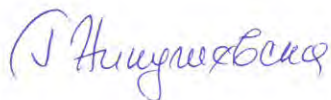
Извештај за други правни и регулаторни барања

Годишен извештај за работата на Друштвото изготвен согласно барањата на член 384(7) од Законот за трговски друштва

Согласно изискувањата на член 34(д) од Законот за ревизија, ние известуваме дека историските финансиски информации обелоденети во годишниот извештај на Друштвото, изготвени од раководството согласно барањата на член 384(7) од Законот за трговски друштва, се конзистентни во сите материјални аспекти, со консолидираната годишна сметка на Друштвото и со финансиските информации обелоденети во консолидираните финансиски извештаи на Друштвото, на и за годината која завршува на 31 декември 2017 година. Ние не изразивме мнение за консолидираните финансиски извештаи. Раководството е одговорно за изготвување на консолидираната годишна сметка на Друштвото која што беше одобрена од Управниот Одбор на Друштвото на 20 февруари 2018 година и за изготвување на годишниот извештај на активностите на Друштвото, којшто беше одобрен од Управниот Одбор на Друштвото на 20 февруари 2018.

Скопје, 4 јуни 2018 година

ОВЛАСТЕН РЕВИЗОР НА РМ
Гордана Никушевска

КПМГ Македонија ДОО
Управител
Гордана Никушевска

Консолидирани
финансиски
извештаи

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

Консолидиран извештај за финансиска состојба

На 31 декември

Во илјади денари

	Белешка	2017	2016
Средства			
Недвижности, постројки и опрема	10	10.289.095	10.493.748
Нематеријални средства	11	2.195	4.475
Вкупно нетековни средства		<u>10.291.290</u>	<u>10.498.223</u>
Залихи	12	76.446	42.309
Побарувања од купувачи и други побарувања	13	138.779	327.633
Аванси и однапред платени трошоци		208.274	22.078
Депозити		4.543	136
Парични средства и парични еквиваленти	14	138.070	2.707
Вкупно тековни средства		<u>566.112</u>	<u>394.863</u>
Вкупно актива		<u>10.857.402</u>	<u>10.893.086</u>
Капитал			
Акционерски капитал	15	1.537	1.537
Акумулирана загуба		<u>(2.612.162)</u>	<u>(3.135.255)</u>
Вкупно капитал		<u>(2.610.625)</u>	<u>(3.133.718)</u>
Обврски			
Обврски по кредити	16	<u>11.059.481</u>	<u>11.443.386</u>
Вкупно долгорочни обврски		<u>11.059.481</u>	<u>11.443.386</u>
Обврски за тековен данок		63.443	-
Обврски по кредити	16	1.713.245	1.711.244
Обврски кон добавувачи и други обврски	17	625.055	755.511
Обврски по примени аванси		6.803	116.663
Вкупно тековни обврски		<u>2.408.546</u>	<u>2.583.418</u>
Вкупно обврски		<u>13.468.027</u>	<u>14.026.804</u>
Вкупна капитал и обврски		<u>10.857.402</u>	<u>10.893.086</u>

Придружните белешки се составен дел од овие консолидирани финансиски извештаи.

Консолидираните финансиски извештаи беа одобрени од Управниот Одбор на ТЕ-ТО АД, Скопје на 1 јуни 2018 година и во нивно име беа потпишани од:

Вадим Михаилов
Претседател на Управниот Одбор

Билјана Дичова – Стојик
Менаџер на сметководство

Консолидиран извештај за добивка или загуба и останата сеопфатна добивка

За годината завршена на 31 декември

<i>Во илјади денари</i>	Белешка	2017	2016
Реализација	5	3.683.440	1.897.265
Останати приходи		1.435	1.266
Расходи од продадени производи		(2.656.959)	(1.513.690)
Трошоци за вработени	6	(69.257)	(60.695)
Амортизација	10,11	(230.945)	(191.405)
Суровини и потрошни добра		(25.560)	(32.378)
Останати оперативни трошоци	7	(88.587)	(77.258)
Резултат од редовно работење		<u>613.567</u>	<u>23.105</u>
Приходи од финансирање		55.132	5.067
Расходи од финансирање		(82.163)	(96.047)
Нето расходи од финансирање	8	<u>(27.031)</u>	<u>(90.980)</u>
Добивка/(загуба) пред оданочување		586.536	(67.875)
Данок на добивка	9	<u>(63.443)</u>	<u>-</u>
Добивка/(загуба) за годината		523.093	(67.875)
Останата сеопфатна добивка			
Останата сеопфатна добивка за годината, нето од данок на добивка		-	-
Вкупна сеопфатна добивка за годината		<u>523.093</u>	<u>(67.875)</u>

Придружните белешки се составен дел од овие консолидирани финансиски извештаи.

Консолидиран извештај за промените во капиталот

За годината завршена на 31 декември

<i>Во илјади денари</i>	Акционерски капитал	Акумулирана загуба	Вкупно
Состојба на 1 јануари 2016	1.537	(3.067.380)	(3.065.843)
Вкупна сеопфатна добивка за годината			
Загуба за годината	-	(67.875)	(67.875)
Вкупна сеопфатна добивка за годината	-	(67.875)	(67.875)
Состојба на 31 декември 2016	1.537	(3.135.255)	(3.133.718)
Состојба на 1 јануари 2017	1.537	(3.135.255)	(3.133.718)
Вкупна сеопфатна добивка за годината			
Добивка за годината	-	523.093	523.093
Вкупна сеопфатна добивка за годината	-	523.093	523.093
Состојба на 31 декември 2017	1.537	(2.612.162)	(2.610.625)

Придружните белешки се составен дел од овие консолидирани финансиски извештаи.

Консолидиран извештај за паричниот тек

За годината завршена на 31 декември

<i>Во илјади денари</i>	Белешка	2017	2016
Парични текови од оперативни активности			
Добивка/(загуба) за годината		523.093	(67.875)
Корекција за:			
Трошоци за амортизација на недвижности, постројки и опрема	10	228.616	189.693
Трошоци за амортизација на нематеријални средства	11	2.329	1.712
Отпис на недвижности, постројки и опрема и нематеријални средства		-	17
Приходи од камати	8	(14)	(5.067)
Расходи од камати	8	82.163	91.056
Нерализирани курсни разлики		(58.013)	(5.781)
Платен данок на добивка		63.443	-
		<u>841.617</u>	<u>203.755</u>
Промена на:			
- побарувања од купувачи и други побарувања		188.854	(108.894)
- обврските кон добавувачи и други обврски		(130.456)	(132.985)
- залихи		(34.137)	(1.409)
- примени аванси		(109.860)	116.663
- дадени аванси		(186.196)	(21.400)
		<u>569.822</u>	<u>55.730</u>
Платени камати		<u>(44.701)</u>	<u>(48.798)</u>
Нето парични текови од оперативни активности		<u><u>525.121</u></u>	<u><u>6.932</u></u>
Парични текови од инвестициони активности			
Набавка на недвижности, постројки и опрема	10	(23.963)	(24.744)
Набавка на нематеријални средства	11	(49)	(3.074)
Повлечени депозити во банки		(4.407)	97
Наплатени камати		14	12.586
Нето парични текови користени во инвестициони активности		<u><u>(28.405)</u></u>	<u><u>(15.135)</u></u>
Парични текови од финансиски активности			
Приливи од кредити		160.000	626.586
Отплата на кредити		<u>(521.353)</u>	<u>(619.383)</u>
Нето парични текови користени во финансиски активности		<u><u>(361.353)</u></u>	<u><u>7.203</u></u>
Нето зголемување /(намалување) на парични средства и паричен еквивалент			
Парични средства и паричен еквивалент на 1 јануари		<u>2.707</u>	<u>3.707</u>
Парични средства и паричен еквивалент на 31 декември	14	<u><u>138.070</u></u>	<u><u>2.707</u></u>

Придружните белешки се составен дел од овие консолидирани финансиски извештаи.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

1. Општи информации

ТЕ-ТО АД, Скопје (“Друштвото” или “ТЕ-ТО АД, Скопје”) е акционерско друштво основано и инкорпорирано во Република Македонија. Адресата на регистрираното седиште на Друштвото е:

Ул. “515” бр. 8,
1000 Скопје
Република Македонија

Консолидираните финансиски извештаи на Групата на 31 декември 2017 година и за годината тогаш завршена ги вклучуваат Друштвото и неговите подружници (заеднички именувани како “Групата”).

Основна дејност на Групата е когенеративно производство на електрична и топлинска енергија во таканаречен комбиниран циклус.

Просечниот годишен капацитет на постројката е 220 МВ за производство на електрична енергија и 160 МВ за производство на топлинска енергија.

ТЕ-ТО АД Скопје е независен производител на енергија (НПЕ) која кој го снабдува со електрична енергија пазарот во Македонија. Топлината која се генерира во рамките на производниот процес на постројката се предава на градскиот топлински дистрибутивен систем.

2. Основа за изготвување

(а) Извештај за усогласеност

Консолидираните финансиски извештаи се изготвени во согласност со Сметководствените стандарди прифатени во Република Македонија објавени во Правилникот за водење сметководство во Службен Весник на Република Македонија.

Групата е сопственик на ТЕ-ТО Трејд дооел, Скопје и ТЕ-ТО Гас Трејд дооел, Скопје (заеднички именувани како “Групата”) со 100% учество во сопственичкиот капитал. Двете компании се инкорпорирани и се со седиште во Република Македонија.

(б) Основи за мерење

Консолидираните финансиски извештаи се изготвени врз основа на историски вредности.

Методите кои се користат за мерење на објективните вредности се објаснети подолу во белешка 2(г).

(в) Функционална и известувачка валута

Консолидираните финансиски извештаи се прикажани во македонски денари (“денари” или “МКД”), која е функционална валута на Групата. Освен каде што е поинаку наведено, финансиските информации се прикажани во илјади македонски денари.

(г) Користење на проценки и расудувања

Изготвувањето на консолидираните финансиски извештаи во согласност со Сметководствените Стандарди прифатени во Република Македонија изискува од менаџментот да прави расудувања, проценки и претпоставки кои влијаат на примената на сметководствените политики и прикажаните износи на средствата и обврските, приходите и расходите. Реалните состојби може да се разликуваат од овие проценки.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

2. Основа за изготвување (продолжение)

(г) Користење на проценки и расудувања (продолжение)

Проценките и претпоставките постојано се ревидираат. Измените на сметководствените проценки се признаваат во периодот во кој е извршена измена на проценката и во идните периоди доколку измената влијае и на идниот период.

Проценките и претпоставките постојано се ревидираат. Измените на сметководствените проценки се признаваат во периодот во кој е извршена измена на проценката и во идните периоди доколку измената влијае и на идниот период.

Информациите во врска со претпоставките и проценки на неизвесностите кои имаат значителен ризик, кој може да предизвика материјални корекции на сметководствената вредност на средствата и обврските во наредната финансиска година, се прикажани во следниве белешки:

- Белешка 9 – Признавање на одложени даночни средства за пренесени даночни загуби
- Белешка 13 – Побарувања од купувачи – обезвреднување на побарувања постари од 1 година
- Белешка 18 – Финансиски инструменти – мерење по објективна вредност по првично признавање и дополнително мерење на безкаматносни обврски за заеми кон поврзани страни
- Белешка 19 – Признавање и мерење на одредбите и потенцијалните обврски

Голям број сметководствени политики и обелоденувања на Групата изискуваат утврдување на објективната вредност, како за финансиските, така и за не-финансиските средства и обврски. Објективните вредности се потребни за мерење и/или обелоденување врз основа на подолу наведените методи. Онаму каде е применливо, во белешките кои се однесуваат на специфичните средства или обврски, обелоденета е подетална информација за претпоставките направени во утврдувањето на објективната вредност.

(и) Побарувања од купувачи и други побарувања

Објективната вредност на побарувањата од купувачи и другите побарувања се проценува како сегашна вредност на идните парични текови намалена за пазарната каматна стапка на денот на периодот на известување.

(ii) Не-деривативни финансиски обврски

Објективната вредност, која се утврдува за потребите на обелоденување во финансиските извештаи, се пресметува врз основа на сегашната вредност на идните парични текови на главницата и каматата, дисконтирани со пазарната каматна стапка на денот на периодот на известување.

(д) Континуитет на работењето

Консолидираните финансиски извештаи се изготвени врз основа на начелото на континуитет во работењето, што подразбира дека Групата ќе продолжи со деловното работење во догледна иднина. За годината завршена на 31 декември 2017 година Групата оствари добивка во износ од МКД 523.093 илјади и на тој датум вкупните обврски ги надминуваат вкупните средства за износ од МКД 2.610.625 илјади.

Сепак, на крајот од 2017 година се случија сериозни негативни настани кои имаа значајно влијание врз Групата и неговото работење во континуитет. Сите настани наведени подолу се поврзани со Друштвото. Затоа во понатамошниот текст наместо Групата ќе се употребува Друштвото. Како резултат на овие настани, Друштвото иницираше претходтна постапка со предложен план за реорганизација, кој доколку биде усвоен ќе резултира со профитабилно идно работење. Планот за реорганизација ("Планот") е предмет на одобрување на седница закажана на 5 јуни 2018 година на собрание на доверители.

Основниот суд во Скопје ("Суд") донесе Решение бр. ЗСТ-124/18 со датум 2 мај 2018 година за започнување на постапка за реорганизација на Друштвото. Имено, Судот закажа седница на 5 јуни 2018 година за одобрување на Планот од страна на доверителите. Доколку доверителите не го одобрат планот, Друштвото ќе стане несолвентно и нема да може да ги врати своите обврски што би довело до стечај. Судот назначи привремен стечаен управител.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

2. Основа за изготвување (продолжение)

(д) Континуитет на работењето (продолжение)

Дополнително, Судот одреди општа забрана за секоја активност за располагање на подвижниот и недвижен имот на Друштвото. Се забранува органот на управување на должникот да презема било какви правни дејствија кои се насочени кон отуѓување, оптоварување или склучување на договори кои би биле неповолни за доверителите. Дополнително, сите постапки за присилна наплата против Друштвото се забранети.

Друштвото се забранува да врши исплати, освен оние поврзани со редовните деловни активности на Друштвото, исклучиво со согласност на привремениот стечаен управник.

Неочекувано, Друштвото го загуби судскиот спор со Топлификација (несогласување околу третманот на субординираниот долг и денот на отплата на кредитот) врз основа на одлука на Врховниот суд на 27 декември 2017 година според која Друштвото мора да ја отплати главницата од МКД 383.623 илјади (вклучена во кредитите) и казнена камата во износ од МКД 320.213 илјади пресметана до 28 февруари 2018 година. За истиот судски случај во мај 2017 година е донесена пресуда во корист на Друштвото. Дополнително, неочекувано е примено и барање за наплата на заеми во износ од 112 милиони евра (околу МКД 6.888.000 илјади) од друга поврзана страна - заемодавач, Битар Холдингс Лимитед.

Овие барања го загрозуваат редовното тековно работење на Друштвото.

Имајќи ја предвид новонастанатата состојба на ТЕ-ТО, кој, од една страна има неочекувани побарувања од своите акционери-доверители во износ од околу 123 милиони евра, а од друга страна деловното работење почна да покажува позитивни финансиски резултати и постројката за производство на енергија (постројка) е во одлична техничка состојба, ТЕ-ТО смета дека овие два услови (добра финансиска состојба и функционирање на ТЕ-ТО) се исполнети кумулативно, согласно одредбите од Законот за стечај, за отпочнување на постапка за реорганизација на Друштвото, односно подготовка на план за реорганизација, негово спроведување и реализација во пракса. Во овој момент Друштвото има финансиски потешкотии кои можат да се надминат без потреба од спроведување на стечајна постапка или престанок на работењето. Како резултат на тоа, Друштвото започна претходна постапка со План за реорганизација.

Според Друштвото со реализација на планот за реорганизација, ќе се реши финансиската криза на ТЕ-ТО, а доверителите ќе бидат сигурни дека побарувањата ќе бидат платени според динамиката предвидена во планот. Било кои други настани, би биле неповолни за ТЕ-ТО предизвикувајќи големи загуби за доверителите, кои се свесни за ова, поради што мнозинството даде согласност за реализација на планот (LBB Bank, Bitar и еден од најголемите доверители од 3тата класа на доверители).

Подолу е презентацијата и објаснувањето на содржината на Планот за реорганизација кој е изготвен од страна на Друштвото во согласност со одредбите на Законот за стечај.

Состојба на ТЕ-ТО АД пред отворањето на претходната постапка

Со започнувањето на комерцијална работа, ТЕ-ТО се соочи со исклучително неповолна ситуација на енергетските пазари. Имено, цената на природниот гас на пазарот во Република Македонија надмина повеќе од 2 пати од цената по која ТЕ-ТО требаше да работи. Ова предизвика производствената цена на енергијата произведена од ТЕ-ТО да биде неконкурентна на регионалните берзи на стоки во поголемиот дел од годините, така што постројката ефективно работеше 2 до 3 месеци во годината, односно искористувањето на капацитетот се движеше помеѓу 15 - 20%.

Производство на електрична енергија и топлина од ТЕ-ТО од 2012 до 2017 година

Поради оваа објективна ситуација, ТЕ-ТО продолжи да генерира оперативни загуби до 2017 година. Дополнително, ТЕ-ТО исто така требаше да ги исполни обврските кон банките кои на годишно ниво изнесуваа 10.000.000,00 евра на Ландес банка Берлин (ЛББ) и 875.000,00 евра на Комерцијална банка АД Скопје (КБ). За овие цели, Друштвото продолжи да позајмува од странски акционери со цел да

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

2. Основа за изготвување (продолжение)

(д) Континуитет на работењето (продолжение)

ги покрие оперативните загуби и да ги исполни обврските кон банките во поглед на отплата на рати на заем.

На 01.03.2018 година, вкупната задолженост на ТЕ-ТО кон акционерите и банките, како и на трети лица, изнесува 221,5 милиони евра, и тоа:

- Преостанат долг кон ЈЛБ	51.3 милиони евра
- Преостанат долг кон КБ	2.2 милиони евра
- Битар Холдинг Лимитед	112.0 милиони евра
- Проект Менаџмент Консалтинг	8.8 милиони евра
- Кардикор Инвестмент Лимитед	8.7 милиони евра
- Топлификација ЈСЦ Скопје	28.0 милиони евра
- Синтез Грин Енерџи	3.9 милиони евра
- Гама Гуџ Турција	5.0 милиони евра
- Моментални трошоци кон трети страни	1.5 милиони евра

Друштвото има долг врз основа на заеми и обврски за изградбата за недвижности, постројките и опремата. Враќањето на обврски за изградбата за недвижности, постројките и опремата беше обезбедено преку комерцијалното работење на постројката во текот на целиот работен век. Како дополнителен товар во неповолната работна средина на Друштвото, и покрај објективните пазарни услови, беа наметнати следните фактори:

- Малиот обем на потрошувачка на топлинска енергија на мрежата каде што е поврзана постројката е значително понизок од проектираната моќност на постројката, што предизвикува големо намалување на вкупниот коефициент на нејзиниот корисен ефект, проследен со неефикасно и скапо производство за време на грејната сезона;
- Исклучително тешките услови кои ги наметнува системскиот оператор на електроенергетскиот систем МЕПСО во врска со надоместоците за балансирање на отстапувањата во производството. Балансираната цена по MWh беше 9 пати повисока од регулираната цена на електричната енергија на регулираниот генератор на електрична енергија;
- Високиот надомест за пренос на природен гас преку преносниот систем управуван од ГА-МА АД Скопје, кој беше највисок во регионот;
- Состојбата на ТЕ-ТО за набавка на природен гас преку посреднички компании надвор од Република Македонија, наместо директно од производителот на природен гас;
- Состојбата на ТЕ-ТО да ја продава електричната енергија до крајниот трговец назначен од добавувачот на природен гас според т.н. полу- толлинг принцип, со примена на цени на само една берза за стоки;

Поради споменатите прашања, Друштвото забележа значителни загуби во периодот 2013-2016 година, но во последната 2017 година, преку спроведување на мерки за подобрување на работењето, активностите на управувањето и подобрените пазарни услови, оствари добивка и напредок во нејзиниот развој.

Мерки преземени од ТЕ-ТО пред отворањето на претходната постапка

Менаџментот на Друштвото презеде неколку мерки за подобрување на состојбата на Друштвото. Следниве мерки се преземени со сериозно влијание врз работењето на Друштвото:

- Во соработка со компаниите Дистрибуција на топлинска енергија Балкан енерџи ДООЕЛ и Снабдување на топлинска енергија "Балкан енерџи" ДООЕЛ, беа иницирани насоки во развојот на потрошувачката на топлинска енергија преку развој на дистрибутивната мрежа на Град Скопје, како и раст на бројот на корисници на топлинска енергија. Целта на овие мерки е, меѓу другото, зголемување на снабдувањето со топлинска енергија од ТЕ-ТО за да се подобри ефикасноста на производството. Со овие мерки, потенцијалот за снабдување со топлинска

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

2. Основа за изготвување (продолжение)

(д) Континуитет на работењето (продолжение)

енергија на ТЕ-ТО во последните 5 години порасна за повеќе од 10%, што го зголеми годишниот профит на Друштвото за повеќе од 0,5 милиони евра годишно;

- Во соработка со МЕПСО и Регулаторната комисија за енергетика (РКЕ), успеа драстично да се намали надоместокот за балансирање на отстапувањата во случај на непланирано прекинување на производството во согласност со практиката на другите преносни системи во регионот. Имено, сега оваа такса е само 1,4 пати поголема од пазарната цена на електричната енергија;
- Во 2016 и 2017 година, во соработка со Друштвото ГА-МА АД Скопје и РКЕ, успеа да се добие 50% попуст за надоместокот за пренос на природен гас за ТЕ-ТО за работа во третиот квартал од годината. Заштедите од оваа мерка изнесуваа околу 0,5 милиони евра годишно;
- Во втората половина од 2017 година, ТЕ-ТО го прекина договорот за снабдување со природен гас со трговското друштво кое снабдувало гас на македонско-бугарската граница како посредник снабдувач. Беше потпишан директен договор со Друштвото за снабдување, што исто така ги намали трошоците за набавка на природен гас. Заштедите постигнати со оваа мерка изнесуваат 0,3 милиони евра месечно;
- Во истиот период, ТЕ-ТО го напушти полу-толлинг модел на соработка со снабдувачот на природен гас од кој ТЕ-ТО беше условен да ја продаде целата произведена електрична енергија до крајниот купувач - компанија од групата снабдувачи на природен гас преку локалните трговци. Овој чекор беше направен со силната поддршка на странските акционери кои успеаа добавувачот на природен гас - "Газпром груп", да се откаже од барањето за преземање на електрична енергија од ТЕ-ТО во замена за снабдување на природен гас, притоа да не ја зголемува цената на природниот гас. Овој успех постигнат на крајот од 2017 година донесе значителна корист за ТЕ-ТО во форма на директни заштеди од повеќе од 0,2 милиони евра месечно. Уште позначајно е добиената слобода за ТЕ-ТО да тргува на разни берзи на стоки со различни партнери, во согласност со најповолните комерцијални услови;
- Во 2015 година, ТЕ-ТО потпиша Договор за реструктурирање на заем со ЛББ банка, со рок на отплата на кредитот продолжен до 2028 година, со годишна отплата во износ од 5.000.000 евра главнина на две рати плус камата;

Покрај овие мерки за подобрување на условите во кои работи ТЕ-ТО, кои се однесуваат на основната дејност, производство на електрична енергија и топлина, Управниот одбор презеде дополнителни мерки кои предвидуваат ангажирање на Друштвото во сосема нови енергетски дејности, кои се трговија со природен гас и електрична енергија. Таквиот чекор е неопходен во согласност со состојбата на енергетските пазари во регионот и со цел да се диверзифицира активноста на Друштвото во неколку енергетски области. На овој начин, Друштвото добива можност да не зависи од своите приходи исклучиво врз основа на активност која во голема мера е условена од објективните услови на пазарите на електрична енергија во регионот и пошироко.

Ефекти кои ќе се постигнат со планот за реорганизација на должникот и доверителите

Со реализацијата на Планот за реорганизација сите доверители ќе бидат подмирени согласно класата во која тие припаѓаат (утврдена со планот).

Со планот се прави поделба на три класи на доверители:

1. Доверители со обезбедени побарувања
2. Доверители врз основа на заеми и инвестиции
3. Доверители врз основа на тековното работење

Побарувањата на доверителите кои не се опфатени со одредбите од планот за доверители се додека планот за реорганизација не влегува во сила, вклучувајќи камата, затезна камата и казни, ќе бидат решени на ист начин и под истите услови како и побарувањата на други доверители од нивната класа.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

2. Основа за изготвување (продолжение)

(д) Континуитет на работењето (продолжение)

За ТЕ-ТО, ефектот од планот за реорганизација овозможува нормално продолжување на активноста и продолжување на мерките за подобрување на работата.

Според анализата на раководството, ако има промена на имотот преку активирање на хипотеки и залози, или во стечајна постапка, само обезбедените доверители ќе бидат нецелосно покриени. Ова се должи на фактот што интересот за изградба на такви инсталации кои во моментот се неконкурентни на пазарот е многу мал и, соодветно на вредноста на опремата која може да биде предмет на ваучери е пониска од побарувањата на обезбедените доверители. Како резултат на тоа, обезбедените доверители ќе бидат отплатени делумно, а сите други доверители, вклучувајќи ги и акционерите, нема да добијат ништо. Друштвото ќе биде ликвидирани и бизнисот ќе престане.

Мерки и средства за реализација на планот, детален опис на мерките кои треба да се преземат и начинот на кој ќе се изврши реорганизација

Доверителите утврдени во ревизорскиот извештај во согласност со сметководствената евиденција за должникот од 01.03.2018 година и чии побарувања се испитувани, признаени и утврдени од должникот, ќе се решат во рок од 12 (дванаесет) години, како што следува.

- Класа 1 Обезбедени доверители - доверители со право на одвоено намирување, односно обезбедени доверители, ќе бидат исплатени 100%, во согласност со постојната динамика за плаќање според постојните договори за заем до 2028 година (во натамошниот текст: Обезбедени доверители).
- Класа 2 За побарувањата на необезбедени доверители кои се базираат на кредити доделени на ТЕ-ТО, како и на побарувањата кои произлегуваат од периодот на изградба на постројката (во натамошниот текст: Доверители врз основа на заеми и инвестиции), целосен отпис на сите камати како законски казни, како и договорна камата и отпис на главниот долг во висина од 90%. Останатите 10% од главниот долг ќе бидат платени во текот на 2028 и 2029 година, односно по целосно плаќање на обезбедените доверители, и нема да се пресметува камата.
- Класа 3 Необезбедени доверители кои имаат побарувања врз основа на тековно оперативно работење со ТЕ-ТО ќе бидат платени 100%, редовно според постојните договори (во натамошниот текст: Доверители врз основа на тековното работење).

Планот за реорганизација предвидува дека средствата за негова реализација ќе бидат обезбедени од сегашната работа на Друштвото, без вклучување на дополнителни надворешни извори.

Планот предвидува делумен отпис само на побарувањата на доверителите од втората класа.

Имено, вкупниот износ на побарувања на доверители од втората класа изнесуваше 10.239 милиони денари (еквивалент на 166 милиони евра). Планот предвидува целосен отпис на камата во износ од 613,3 милиони денари. Предвидено е и отпишување на 90% од основниот долг кон втората класа на доверители, односно отпис на износ од МКД 8.663 милиони. Плаќањето на останатите 10% или 962,7 милиони денари ќе се изврши во текот на 2028 и 2029 година по исплатата на долговите кон доверителите од првата класа под еднакви услови за сите втора класа доверители.

Износот на паричните износи или средства кои ќе служат за целосно или делумно намирување на класите на доверители, вклучувајќи ги и обезбедените и необезбедените доверители, како и средствата резервирани за доверителите на кои се оспорува побарувањето, постапката за решавање на доверителите и временската динамика на плаќање

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

2. Основа за изготвување (продолжение)

(д) Континуитет на работењето (продолжение)

Планот за реорганизација предвидува дека средствата за негова реализација ќе бидат обезбедени од тековната работа на Друштвото, без вклучување на дополнителни надворешни извори. Не постои предвидено намирување преку продажба или преземање на имотот, бидејќи постројката е функционална единица која не може да се подели на делови. Постројката не може да функционира без дел од неа.

Рокови за спроведување на планот за реорганизација

Планот ќе почне да се спроведува веднаш по неговото влегување во сила. Планот се очекува да стапи во сила најдоцна до 5 јуни 2018 година. Планот ќе се спроведува во текот на следните 12 години, од што во првите 10 години обезбедените доверители ќе бидат исплатени во согласност со постојните договори со нив, како и доверителите врз основа на тековното работење. Доверителите врз основа на заеми и вложувања ќе се намират веднаш по намирувањето на обезбедените доверители според динамиката на плаќање на доверителите.

Јасна индикација е дека со прифаќањето на Планот за реорганизација сите права и обврски на доверителите на планот се дефинираат исклучиво во согласност со одредбите на прифатениот план за реорганизација, вклучувајќи ја и ситуацијата во која Планот за реорганизација не е целосно имплементиран, односно во кој извршувањето од планот запира. Со прифаќањето на планот за реорганизација, сите права и обврски на доверителите на планот се дефинираат исклучиво во согласност со одредбите на прифатениот план за реорганизација и според класите во кои се опфатени доверителите. Ако Планот за реорганизација не е целосно имплементиран, односно спроведувањето на планот е запрен, должникот ќе им предложи на доверителите нов план за реорганизација, доколку се исполнети условите.

Финансиски резултати

Споредба на планираните наспроти реалните расходи за 2017 година покажува дека иако Друштвото имало планирана загуба оствари добивка поради поволната врска помеѓу цената на гасот и цената на електричната енергија. Во 2017 година, Друштвото работело 163 дена во споредба со 115 дена во 2016 година. Во 2017 година, Друштвото продало 798.532 MWh со просечна цена од 64,4 евра / Mwh, во споредба со 550.949 MWh во 2016 година со просечна цена од 46,7 евра / Mwh.

Движењето на цените има значително влијание врз потенцијалното производство кое создава значителни тешкотии за сигурно планирање. Значајна предност на Друштвото е можноста да се започне со производство во рок од еден час од нарачката. Друштвото продава струја на слободен пазар. Во минатото негативниот тренд на цените на природниот гас и електричната енергија имале влијание врз производството на Друштвото. Во 2016 година, поради намалените цени на гасот, за првпат производството било спроведено и во месеци без греење јули - септември (Q3). Овој тренд продолжи и во 2017 година, цените на електричната енергија останаа на повисоко ниво (просечно за период од 64,45 евра за MWh), додека цената на гасот останува на пониско ниво (просечно за период од 228 долари за pm3 1000). Друштвото има инвестирано и планира понатамошно инвестирање во постројката со цел да го модифицира производствениот процес и со тоа да ги намали трошоците и да ја зголеми профитабилноста на постројката која е предмет на прифаќање на планот за реорганизација.

Според планот, предвидено е во 2018 да се оствари добивка во износ од 3,2 милиони евра (2017: остварена добивка од 8,4 милиони евра).

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

2. Основа за изготвување (продолжение)

(д) Континуитет на работењето (продолжение)

Периодот на производство се планира да биде 9 месеци со производство од 1.003.770 MWh и просечна цена од 51 евра / Mwh. Во првиот квартал од 2018 година, Друштвото веќе произведувало околу 300.000 Mwh по просечна цена од 46,33 евра / Mwh (квартал 1 во 2017 околу 300.000 Mwh со просечна цена од 69 евра / Mwh) и во моментот има договори за продажба на електрична енергија во квартал 3 и квартал 4 од 205.000 MWh со просечна цена од 56,6 евра / Mwh.

И покрај тоа што цените во првиот квартал на 2018 се пониски во споредба со цените од првиот квартал на 2017 година, Друштвото сеуште има профитабилно работење во првиот квартал на 2018 (не земајќи го предвид ефектот на казнената камата од изгубениот судски случај) како и договори со повисока продажна цена во третиот и четвртиот квартал од 2018. Покрај тоа, имајќи предвид дека четвртиот квартал е сезона за греење и топлината како нус производ ќе се продава без трошоци, Друштвото ќе има поголем финансиски ефект. Исто така, имајќи можност да работат со разни трговци на различни пазари и стоковни берзи (во споредба со само HUPX во најголем дел од 2017 година), Друштвото дополнително ќе ја зголеми продажбата на количината со прифатливи цени. Исто така, во 2018 година треба да се очекува целосен ефект на намалување на трошоците од активностите во 2017 година.

Цените на природниот гас малку се зголемија во текот на 2017 година, а мало зголемување е забележано во првиот квартал од 2018 година. Планот ја одржува истата куповна цена во текот на 12 месеци. Друштвото има потпишано договор за набавка на гас директно со Газпром во кој цената на гасот е утврдена за квартал. Набавките од "Газпром" се на квартална основа.

Ликвидноста на Друштвото е значително подобрена како резултат на профитабилно работење во текот на 2017 година и нејзино продолжување во првите месеци од 2018 година. Остварени се позитивни нето-приходи од оперативни активности во 2017 година во износ од МКД 486.107 илјади во однос на 2016 година во износ од МКД 6.850 илјади. Исто така, до 2017 година Друштвото се потпираше на финансиската поддршка на акционерите за отплата на достасаните позајмици од банките, додека во 2017 година Друштвото ги намира обврските за задолжување кон банките со сопствени средства. Во првиот квартал од 2018 Друштвото оствари загуба пред оданочување во износ од 4.907 илјади евра. Загубата се должи на изгубениот судски случај од Топлификација и налогот за исплата на камата во износ од околу 5.207 илјади евра.

Поради профитабилното работење во 2017 година Друштвото генерира доволно пари за намирување на достасаните обврски. Работи ефикасно и има производство само ако односите на цените на гасот / цената на електричната енергија се поволни. Земајќи ги во предвид овие месеци во кои Друштвото нема производство, трошоците се на многу ниско ниво, ова се трошоци за персоналот и трошоците за одржување. Во зависност од успешното прифаќање на планот за реорганизација, Друштвото ќе продолжи со своето производство од јуни 2018 година што ќе генерира дополнителни пари за отплата на обврските во наредниот период. Обврските кон банките доспеваат два пати годишно во мај и ноември. Планот за реорганизација содржи отпис на каматата и отпис на 90% од главнината за обврски во класа 2. Исто така, според планот, обврските од класата 2 стануваат подредени на банкарските кредити, што значи дека нивното плаќање ќе биде во 2028 и 2029 година.

Цените на гасот во текот на 2017 година малку се зголемија во споредба со 2016 година. Но, Друштвото има потпишано договор директно со добавувачот во кој ја утврдиле цената за купената количина на гас во период од 3 месеци. Во согласност со трендот на пазарот на гас, цената на гасот сега се разгледува секој квартал и се менува секој квартал по трендот на промена на цените на нафтата на глобално ниво. Ова намалување на цените на гасот му овозможи на ТЕ-ТО да работи во летната сезона (период на голема побарувачка за електрична енергија, но низок производ од хидроелектраните). Инвестициите направени на постројката овозможуваат поголема флексибилност

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

2. Основа за изготвување (продолжение)

(д) Континуитет на работењето (продолжение)

во периодите на производство и брзо вклучување / исклучување. Тоа е главната предност во споредба со други видови на постројки кои произведуваат електрична енергија (нуклеарна, јаглен, хидро, ветер и сончева енергија), додека сеуште е еколошки прифатена.

• **Финансирање**

Како првична инвестиција, Друштвото добило значителен износ на позајмици од банки и поврзани лица. Друштвото има 8 извори на финансирање: Проект Менаџмент Консалтинг ООД, Битар Холдинг, Топлификација, Кардикор Инвестмент, Синтез Грин Енерџи Кипар ООД сите поврзани страни и Банката Ландес. Дополнително има заем од Комерцијална банка со износ од 2.188 илјади евра. Состојбата на обврски по кредити од Ландес Банката е 51.303 илјади евра. Отплатата започна во 2011 година. Вкупно искористените кредити од Ландес Банката изнесуваале 106 милиони евра.

Во 2017 година, Друштвото редовно и навремено ги отплатило сите достасани рати до Ландес Банка и Комерцијална Банка (исплатените износи во 2017 година изнесуваат МКД 307.406 илјади, што е еквивалентно на 5.000 илјади ЕВРА и МКД 53.944 илјади, што е еквивалентно на ЕВРА 877 илјади). Во 2018 година тие не се платени поради очекуваниот исход од собранието на доверители.

На 31 декември 2017 година Друштвото има обврски кон добавувачи во висина од МКД 586.041 илјади и на 31 март 2018 година изнесуваат МКД 509.136 илјади. Останатите обврски во двата периода вклучуваат МКД 307.454 илјади кон Га-Ма Гуч и МКД 41.042 илјади кон Топлификација за кои се водат судски постапки. Друштвото редовно ги плаќа другите обврски.

Ликвидноста на Групата значајно се подобрила како резултат на профитабилното оперативно работење во текот на 2016 година и првиот квартал од 2017 година. Во 2016 година, Групата остварила позитивен нето паричен тек од оперативни активности во износ од МКД 6.932 илјади, за разлика од 2015 година кога остварило негативен паричен тек од оперативни активности во износ од МКД 114.275 илјади.

Во првиот квартал од 2017 година Групата остварила добивка пред оданочување во износ од МКД 412.917 илјади, што е еквивалентно на ЕУР 6.714 илјади. Исто така, до 2017 година Групата се ослонувала на финансиска поддршка од акционерите за подмирување на доспеаните обврски за кредити спрема банките, додека во мај 2017 година Групата ќе ги подмири обврските за кредити користејќи сопствени ресурси.

Зголемената профитабилност и ликвидност произлегува од зголемениот број на оперативни денови на Те-То. Имено, Те-То имало вкупно 146 оперативни денови во 2016 година, вклучувајќи 27 дена во првиот квартал од 2016 година, и за прв пат имало 40 оперативни денови во летниот период – надвор од грејната сезона. Во првиот квартал од 2017 година, Те-То веќе има остварено 60 оперативни денови, што е скоро половина од вкупните оперативни денови во 2016 година и ќе продолжи да работи во летниот период и нормално во грејната сезона со зголемена испорака на топлинска енергија.

Цената на гасот во текот на 2016 година се намали во споредба со 2015 година. Во согласност со трендот на пазарот на гас, цената се ревидира и намалува на секој квартал следејќи го трендот на намалувањето на цените на нафтата на глобално ниво. Пониската цена на гас во следните периоди ќе и овозможи на Групата да работи и во летните периоди (период кога има висока побарувачка на електрична енергија а нејзиното производство од хидроцентрали е пониско). Направените инвестиции и овозможуваат на централата поголема флексибилност за време на производството и брзо вклучување/исклучување. Ова е од значителна предност во однос на останатите централи кои

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

2. Основа за изготвување (продолжение)

(д) Континуитет на работењето (продолжение)

произведуваат електрична енергија (нуклеарните, соларните, на јаглен и хидроцентралите), а освен тоа процесот на производство е прифатлив од еколошки аспект. Во продолжение, ризикот од загадување го менува капацитетот на пазарот на електрична енергија, со тоа што новите реформи на Европската Унија ги принудуваат централите за производство на електрична енергија базирани на јаглен да се затворат во блиска иднина, поради штетното влијание кое го имаат на околната и човековото здравје. Овие мерки уште повеќе ќе ја зголемат потребата од електрични центри како ТЕ-ТО.

Во февруари 2017 користејќи повеќе извори Групата направи анализи во однос на позиционирањето на Те-То на македонскиот пазар, регионалниот пазар на енергија и очекуваниот иден развој.

Врз основа на анализите, поради трендот на намалување на производството на електрична енергија во Македонија во последните неколку години (примарно од термоцентрали) што се очекува да продолжи во следните години (од една страна) и зголемувањето на потрошувачката на електрична енергија во согласност со очекувањата на тековната „Стратегија за развој на енергетика во Македонија до 2030 година“ (од друга страна), се очекува во следниот период цените на електричната енергија во Македонија да се зголемат и со тоа ќе порасне значајноста на Те-То како модерен капацитет за производство во македонскиот систем за електрична енергија.

Според прегледот на пазарот на електрична енергија регионот, Стратегијата за енергија на Енергетската заедница посочува дека во регионот на западен Балкан има 65 термоцентрали со вкупно инсталиран капацитет од 10.805 MW, чиј пондериран просечен оперативен век до крајот на 2010, беше 30 години, споредено со 25 години што е стандардниот технички век на опремата во термоцентралите.

Според оваа стратегија во блиска иднина потребни се големи инвестиции со цел да се имплементираат строгите стандарди за животната средина на Европската Унија и да се подобрат оперативните преформанси на термоцентралите, или старите термоцентрали би требало да се затворат. Влијанието на старите термоцентрали врз животната средина во југоисточна Европа е анализирано од Алијансата за здравје и животна околина – HEAL (невладина организација поддржана од ЕУ), според која вкупните трошоци кои произлегуваат од загадувањето на воздухот поради старите термоцентрали во западниот регион на Балканот, се проценуваат на ЕУР 3.464 милиони годишно. Според Парискиот договор, очекувањата во следните 20 години за развојот на секторот на електрична енергија се дека ќе порасне учеството на обновлива енергија во производството на енергија, ќе се намали производството на енергија од термоцентрали базирани на јаглен и ќе порасне учеството на производството на енергија од високоефективни електрани на гас и тоа ќе го подобри балансот на електроенергетскиот систем. Се очекува во иднината финансирањето на термоцентрали базирани на јаглен да стане потешко поради строгите стандарди за животната средина и поради кои што големи финансиски институции нема да финансираат вакви проекти.

Сите овие аспекти придонесуваат за зајакнување на позицијата на Те-То како високоефективна и еколошка термоцентрала, со можност брзо да реагира на потребите на системот на електрична енергија не само во Македонија, туку и на регионалниот пазар на енергија. Во прилог на тоа, трендот на интезивно затворање на термоцентрали базирани на јаглен брзо се шири низ цела Европа, со цел да се исполнат обврските спрема Париската конвенција за климатски промени.

Дополнителни можности кои произлегуваат за Групата од еколошки аспект е поврзано со високото ниво на загадување во град Скопје. Централно греење на домовите се смета за една од најчистите форми на греење на домовите и Групата може да понуди топлинска енергија на БЕГ (лиценциран оператор за производство на топлина и дистрибуција во Скопје).

Групата го зголеми својот удел во испораката на топлина спрема БЕГ, благодарение на добрата

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

2. Основа за изготвување (продолжение)

(д) Континуитет на работењето (продолжение)

меѓусебна соработка. Учеството на пазарот на Групата се зголеми од 45% во првиот квартал од 2016 година наспроти 60% во првиот квартал од 2017 година, или во апсолутна количина од МВ 113 илјади топлина доставена во 2015 година наспроти МВ 205 илјади доставена во 2016 година. Целокупната топлина доставена до крајните потрошувачи од страна на БЕГ остана непроменета во 2016 година во однос на 2015 година. Во првиот квартал од 2017 година беа испорачани МВ 139 илјади. Зголемената испорака на топлина овозможува поголема маржа за електричната енергија, односно му нуди можност на Групата да ги зголеми оперативните денови.

За третиот квартал од 2017 година се очекува дополнителен пораст на учеството во испорачана енергија базиран на зголемениот капацитет на топлинската мрежа во источниот дел на Скопје.

Валидноста на ова начело зависи од зголемувањето на пазарните цени на електричната енергија и намалувањето на набавните цени на природен гас, како и континуираната поддршка од акционерите, пристап до извори за ре-финансирање на обврските кон банките и доверителите и од способноста на должниците навремено да ги измируваат долговите кон Групата.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

3. Значајни сметководствени политики

Сметководствените политики наведени подолу се конзистентно применети за сите периоди презентирани во овие консолидирани финансиски извештаи.

(а) Основа за консолидирање

(i) Подружници

Подружници се друштва кои се контролирани од Групата. Финансиските извештаи на подружниците се вклучени во консолидираните финансиски извештаи од моментот на започнувањето до моментот на завршувањето на контролата врз нив.

(ii) Трансакции елиминирани при консолидација

Трансакциите, како и сите нереализирани добивки и загуби или приходи и расходи кои произлегуваат од меѓусебните односи на подружниците се елиминирани при изготвувањето на консолидираните финансиски извештаи. Нереализираните добивки кои произлегуваат од трансакции со претпријатието во кое се вложува се елиминирани наспроти вложувањето до степенот на учеството на Групата во претпријатието во кое се вложува. Нереализираните загуби се елиминираат на исти начин како и нереализираните добивки, но само до степен до кој не постои доказ за обезвреднување.

(iii) Губење на контрола

По губењето на контрола, Групата ги депризнава средствата и обврските на подружницата, било какво не-контролирано учество и останатите компоненти на главнината кои се однесуваат на подружницата. Секој вишок или кусок што произлегуваат од губењето на контрола е признаен во добивка или загуба. Доколку Групата задржува било какво учество во претходната подружница, тогаш таквото учество се мери по објективна вредност на датумот на кој контролата е загубена.

Последователно тоа се евидентира како вложувања во придружени претпријатија или како финансиски средства расположливи-за-продажба во зависност од степенот на задржаното влијание.

(б) Странска валута

(i) Трансакции во странска валута

Деловните промени во странска валута се искажуваат во денари според курсот важечки на денот на деловната промена. Монетарните средства и обврски искажани во странска валута на денот на известувањето се преведуваат во денари според средниот курс важечки на тој датум. Позитивните и негативните курсни разлики на монетарните средства и обврски претставуваат разлика помеѓу амортизираната набавна вредност во денари на почетокот на периодот, коригирана за ефективната камата и плаќањата во текот на периодот, и амортизираната набавна вредност во странска валута искажана во денари според курсот важечки на крајот на периодот.

Курсните разлики кои произлегуваат од преведувањето се признаени во добивката или загубата. Немонетарните ставки кои се мерат по историска вредност, а се искажани во странска валута, се преведуваат во денари според курсот важечки на денот на трансакција.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(в) Финансиски инструменти

(i) Не-деривативни финансиски средства

Групата почетно ги признава побарувањата и депозитите на денот кога тие се настанати. Сите останати финансиски средства почетно се признаваат на датумот на тргување на кој што Групата станува страна на договорните одредби на инструментот.

Групата ги депризнава финансиските средства кога договорното право на паричните текови од средството завршува или кога ги пренесува правата на паричните текови од финансиското средство со трансакција во која се пренесени суштински сите ризици и награди од сопственоста на финансиското средство на друг. Секој остаток од пренесените финансиски средства кој е креиран или задржан од Групата се признава како посебно средство или обврска.

Финансиските средства и обврски се нетираат и нето износот се прикажува во консолидираниот извештај за финансиска состојба кога, и само кога, Групата има законско право да ги нетира признаените износи и има намера да ги порамни трансакциите на нето основа или да го реализира средството и подмири обврските истовремено.

Не-деривативните финансиски средства на Групата вклучуваат: заеми и побарувања, и парични средства и парични еквиваленти.

Заеми и побарувања

Заемите и побарувањата се финансиски средства со фиксни или предвидливи плаќања кои не котираат на активен пазар. Ваквите средства почетно се признаени по објективната вредност плус трансакциските трошоци кои директно се припишуваат на стекнувањето на финансиското средство. Последователно на почетното признавање, побарувањата се мерат по амортизирана набавна вредност со примена на методата на ефективна камата, намалена за загубите поради обезвреднување.

Побарувањата ги вклучуваат побарувањата од купувачи и други побарувања.

Парични средства и парични еквиваленти

Парични средства и парични еквиваленти се состојат од парични средства на жиро сметка, благајна и краткорочни депозити во банки со оригинален рок на достасаност од три месеци или помалку од три месеци, кои се предмет на незначителен ризик од промена на нивната објективна вредност и се употребени од страна на Групата во управувањето со нејзините краткорочни обврски.

(ii) Не-деривативни финансиски обврски

Финансиските обврски почетно се признаваат на датумот на тргување на кој што Групата станува страна на договорните одредби на инструментот.

Групата ги депризнава финансиските обврски кога обврските определени во договорите се подмирени, откажани или истечени.

Групата ги класифицира недеривативните финансиски обврски во категоријата останати финансиски обврски. Таквите финансиски обврски почетно се признаваат по објективна вредност плус било какви директно поврзани трансакциски трошоци. Последователно на почетното признавање, овие финансиски обврски се мерат според амортизирана набавна вредност користејќи го методот на ефективна камата.

Не-деривативните финансиски обврски на Групата вклучуваат обврски кон добавувачи и други обврски.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(в) Финансиски инструменти (продолжение)

(iii) Капитал на сопственикот

Уделот на сопственикот се класификува како капитал. Дополнителните трошоци кои се директно поврзани со запишувањето на уделите се признаваат како добивка од капиталот, нетно од даночните ефекти.

(г) Недвижности, постројки и опрема

(i) Признавање и мерење

Недвижностите, постројките и опремата се прикажани според набавната вредност намалена за акумулираната амортизација и акумулираните загуби поради обезвреднување.

Набавната вредност ги вклучува трошоците кои директно можат да се припишат на набавката на средството. Трошоците за средства изградени во сопствена режија ги вклучуваат трошоците за материјали и директна работна сила, како и останатите трошоци настанати за нивно доведување до употребна состојба и трошоците за нивно демонтирање и отстранување од локацијата на која се поставени и капитализирани трошоци за позајмување. Купениот софтвер кој е интегрален дел од функционалноста на соодветната опрема се капитализира како дел од таа опрема.

Кога делови од ставките на недвижностите, постројките и опремата имаат различен проценет корисен век, тие се евидентираат како одделни ставки (главни компоненти) на недвижностите, постројките и опремата.

Добивките и загубите од продажбите на недвижностите, постројките и опремата се определуваат споредувајќи ги приливите од продажбата со сегашната вредност на недвижностите, постројките и опремата и се признаваат во добивката или загубата.

(ii) Последователни издатоци

Последователните издатоци се капитализираат само доколку е веројатно дека Групата ќе има идни економски полезности од тој дел. Сите останати издатоци за секојдневно одржување на недвижностите, постројките и опремата се признаваат во добивката или загубата во моментот на настанување.

(iii) Амортизација

Амортизацијата се признава во добивката или загубата по пропорционална метода во текот на проценетиот корисен век на секоја компонента од недвижностите како и дел од постројките и опремата. Дел од опремата, се амортизира со примена на методот на единици на производство која има 200,000 часови корисен век на употреба. Средствата земени под наем се амортизираат по пократкиот период помеѓу периодот на траење на наемот и проценетиот корисен век на средството, освен доколку е веројатно дека Друштвото ќе се стекне со сопственост на крај на периодот на наем. Земјата не се амортизира.

Годишните стапки на амортизација се утврдени врз основа на проценетиот корисен век за тековниот и споредбениот период како што следи:

	%
Згради	2.5
Опрема	10 - 25

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(г) Недвижности, постројки и опрема (продолжение)

(iii) Амортизација (продолжение)

Методите на амортизација, проценетиот корисен век на употреба и резидуалната вредност на средствата се ревидираат на секој датум на известување и се корегираат соодветно.

(д) Нематеријални средства

(i) Признавање и мерење

Нематеријалните средства набавени од страна на Групата кои имаат одреден век на траење се прикажани според набавната вредност намалена за акумулираната амортизација и акумулираните загуби поради обезвреднување.

(ii) Последователни издатоци

Последователните издатоци за нематеријалните средства се капитализираат само кога ја зголемуваат идната економска полезност од нематеријалните средства. Сите останати издатоци се признаваат во добивката или загубата како трошоци во моментот на настанување.

(iii) Амортизација

Амортизацијата се пресметува на набавната вредност на средството.

Амортизацијата се признава во добивката или загубата по пропорционална метода во текот на проценетиот корисен век на нематеријалните средства, од датумот на кој тие се расположливи за употреба, бидејќи вака најблиску го одсликува очекуваното користење на идните економски користи од средството.

Проценет корисен век на употреба за тековниот и споредбените периоди се како што следи:

Софтвер

5 години

Методите на амортизација, проценетиот корисен век како и резидуалната вредност на средствата на секој датум на известување и се корегираат соодветно.

(ф) Залихи

Залихите се искажуваат по пониската од цената на чинење и нето пазарна вредност. Трошокот на залихите се евидентира според принципот на пондерирана просечна цена и ги вклучува трошоците настанати за нивна набавка и доведување до постојната локација и состојба.

Нето пазарната вредност е проценета продажна цена во нормални услови на делување, намалена за проценетите трошоци за доработка и продажба.

(е) Обезвреднување на средствата

(i) Недеривативни финансиски средства

На секој датум на известување финансиското средство се проценува за да се утврди дали има некој објективен доказ дека е обезвреднето. Финансиското средство се смета за обезвреднето доколку постои објективен доказ дека се има случено настан на загуба после почетното признавање на средството, и дека настанот има негативен ефект на проценетите идни парични текови од тоа средство кои што можат да се проценат веродостојно.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(е) Обезвреднување на средствата (продолжение)

(i) Недеривативни финансиски средства (продолжение)

Како објективен доказ дека финансиските средства се обезвреднети може да биде неисполнување на обврските или доцнење со плаќањата од страна на должникот, реструктурирање на износ од страна на Групата според услови кои Групата инаку не ги одобрува, индикации дека должникот банкротирал, негативни промени во платежната состојба на должниците или издавачите на Групата, економски услови кои кореспондираат со неисполнување на обврските или исчезнување на активниот пазар за хартии од вредност.

Побарувања

Групата го разгледува доказот за обезвреднување на побарувањата на поединечно ниво.

Загуба поради обезвреднување на финансиските средства мерени по амортизирана набавна вредност се пресметува како разлика помеѓу сметководствената вредност и сегашната вредност на очекуваните идни парични текови, дисконтирани со оригиналната ефективна каматна стапка на средството. Загубите поради обезвреднувањето се признаваат во добивката или загубата и се рефлектирани во сметката за исправка на вредноста на заеми и побарувања. Каматата на обезвреднетите средства продолжува да се признава. Кога последователен настан (на пример плаќање на долгот од страна на должникот) предизвика намалување на износот на загубата поради обезвреднување, намалувањето на загубата поради обезвреднување се анулира преку добивката или загубата.

(ii) Не-финансиски средства

Сметководствената вредност на не-финансиските средства на Групата, освен залихите, се проценуваат на секој датум на известување за да се утврди дали постои индикација според која некое средство може да биде обезвреднето. Доколку таква индикација постои се проценува надоместливиот износ на средството.

Надоместливиот износ на средството или единицата која генерира пари е поголемата од неговата употребна вредност и неговата објективна вредност намалена за трошоците за продажба на средството. При проценката на употребната вредност, проценетите идни парични текови се дисконтираат до нивната сегашна вредност со употреба на дисконтна стапка пред оданочување која ги одразува тековните пазарни проценки на временската вредност на парите и ризиците специфични за средството. За целите на тестирање на загубите поради обезвреднување, средствата кои не можат да се тестираат индивидуално, се групирани во најмалата група на средства којашто генерира парични приливи од континуирана употреба коишто во голем степен се независни од паричните приливи од други средства или група на средства (единица која генерира пари).

Загуба поради обезвреднување се признава кога сметководствената вредност на средството или неговата единица која генерира пари го надминува неговиот надоместувачки износ. Загубите поради обезвреднување се признаваат во добивката или загубата. Загубите од обезвреднување признаени во однос на единиците кои генерираат пари се распределуваат на средствата во единиците (група на единици) на пропорционална основа.

Загуба поради обезвреднување признаена во претходни периоди се проценува на секој датум на известување за било каква индикација дека загубата се намалила или повеќе не постои. Загубата поради обезвреднување се анулира доколку постои промена во оценките користени за утврдување на надоместливиот износ.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(е) Обезвреднување на средствата (продолжение)

(ii) Не-финансиски средства (продолжение)

Загубата поради обезвреднување се анулира само до износот до кој сметководствената вредност на средството не ја надминува сметководствената вредност која била определена, нето од амортизацијата, доколку не била признаена загуба поради обезвреднување на средствата.

(ж) Користи за вработените

(i) Планови за дефинирани придонеси

Групата врши уплата кон дефинираните планови за придонеси за користи по престанок на вработувањето во согласност со националното законодавство. Придонесите врз основа на платите се уплатуваат до националните организации задолжени за исплата на пензиското осигурување. Не постои дополнителна обврска во однос на овие планови.

Обврските за придонеси согласно дефинираните планови за придонеси се признаваат во добивката или загубата како трошоци за придонеси на вработени во периодот во кој настануваат.

(ii) Краткорочни користи за вработените

Краткорочните користи за вработените се мерат на недисконтирана основа и се признаваат како расход кога соодветната услуга ќе се добие.

Групата признава резервирање за износот кој што се очекува да биде исплатен како бонус или како удел во добивката доколку Групата има сегашна правна или изведена обврска да врши такви исплати како резултат на услуги дадени во минатиот период и доколку обврската може да се процени веродостојно.

(iii) Останати долгорочни користи за вработените

Согласно македонската законска регулатива Групата исплаќа две просечни плати на вработените во моментот на заминување во пензија. Овие користи на вработените се дисконтираат за да се утврди нивната сегашна вредност. Не постои дополнителна обврска после заминување во пензија.

(з) Резервирања

Резервирање се признава кога, како резултат на минат настан, Групата има сегашна законска или изведена обврска која може веродостојно да се процени и за која е веројатно дека ќе се бара одлив на ресурси кои содржат економски користи за подмирување на обврската. Резервирањата се утврдуваат со дисконтирање на очекуваните идни парични текови користејќи дисконтна стапка пред оданочување која ги одразува тековните пазарни проценки на временската вредност на парите и ризиците специфични за обврската.

(с) Признавање на приходи

(i) Продажба на електрична и топлинска енергија

Приходот од продажба на произведена електрична и топлинска енергија се мери според објективната вредност на примениот надомест или побарувањето за истиот. Групата ги признава приходите од продажба на електрична енергија врз основа на количината на испорачана електрична енергија на купувачот измерена на дневна основа преку броилото на МЕПСО.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(s) Признавање на приходи (продолжение)

(i) Продажба на електрична и топлинска енергија (продолжение)

Групата ги признава приходите од продажба на топлинска енергија врз основа на количината на испорачана топлинска енергија на купувачот измерена на месечна основа преку мерач инсталиран на влез во дистрибутивната мрежа во сопственост на Дистрибуција на Топлина Балкан Енерџи.

(ii) Извршени услуги

Приходите од извршени услуги се признаваат во добивката или загубата до степенот на завршеност на услугата на денот на периодот на известување. Степенот на завршеност се определува според евиденциите за извршената работа.

(и) Приходи и расходи од финансирање

Приходите од финансирање ги вклучуваат приходите од вложувања и казнените камати кои им се наплатуваат на потрошувачите. Приходите од камати се признаваат во добивката или загубата кога се пресметуваат со примена на методот на ефективна камата.

Расходите од финансирање вклучуваат расходи од камата од земени кредити и загуба поради обезвреднување на финансиските средства кои се признаваат во добивката или загубата.

Сите трошоци за позајмување кои не се директно поврзани со набавка, изградба или производство на средство кое се квалификува се признаваат во добивката или загубата со користење на методот на ефективна камата.

Позитивните и негативните курсни разлики се прикажуваат на нето основа.

(j) Данок на добивка

Данокот од добивка се состои од тековен и одложен данок. Данокот од добивка се признава во добивката или загубата, освен кога се однесува за ставки коишто се однесени директно во капиталот и соодветниот данок од добивка се признава во капиталот.

Тековниот данок од добивка е очекувана даночна обврска од добивката пред оданочување за годината, применувајќи ја важечката даночна стапка од 10% на денот на извештајот за финансиската состојба и корекции на даночната обврска која се однесува на претходни години.

Одложениот данок произлегува од времените разлики помеѓу сметководствената вредност на средствата и обврските за потребите на финансиското известување и вредноста на истите за даночни цели. Одложениот данок се мери со примена на даночните стапки кои се очекува да се применат кога ќе се реализираат времените разлики врз основа на законите кои се усвоени или значајно усвоени на денот на известувањето.

Одложено даночно средство се признава за неискористени даночни загуби, неискористен даночен кредит и одбитни времени разлики до износот за кој е веројатно дека ќе има оданочив приход во иднина наспроти кој средството би се искористило. Одложено даночно средство се проценува на крајот на секој период на известување и се намалува до степенот до кој веќе не е веројатно дека овие даночни приходи ќе се реализираат. Секое вакво намалување треба да се анулира до степенот до кој станува веројатно дека ќе биде расположива доволна оданочива добивка.

Непризнаено одложено даночно средство се проценува на крајот на секој период на известување и се признава до степенот до кој е веројатно дека идните даночни приходи на товар на кои може да се искористи тоа средство ќе бидат доволни.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(к) Нови стандарди и толкувања кои сеуште не се применети

Нема нови стандарди, дополнувања и интерпретации прифатени во Република Македонија, а стапени во сила за годишни периоди почнувајќи по 1 јануари 2018 година.

4. Управување со финансиски ризици

Преглед

Групата е изложено на следните ризици од користењето на финансиски инструменти:

- Кредитен ризик
- Ризик на ликвидност
- Пазарен ризик

Оваа белешка дава информација за изложеноста на Групата на секој од погоре споменатите ризици, за целите, политиките и процесите на Групата за мерење и управување со ризиците како и управувањето со капиталот на Групата. Понатамошни квантитативни обелоденувања се прикажани во овие консолидирани финансиски извештаи.

Рамка за управување со ризик

Управниот одбор е одговорен за воспоставување и примена на рамката за управување со ризици.

Рамката за управување со ризици е воспоставена со цел идентификување и анализа на ризиците со кои се соочува Групата, поставување на соодветни лимити на ризиците, како и контрола и следење на ризиците и придржување на лимитите.

(а) Кредитен ризик

Кредитен ризик е ризик од финансиски загуби кои може да ги има Групата доколку купувачите или учесниците во финансиски инструменти не ги исполнат договорените финансиски обврски, и првично произлегува од побарувањата кои Групата ги има од купувачите.

(i) Побарувања од купувачи и други побарувања

Изложеноста на Групата на кредитен ризик произлегува од индивидуалните карактеристики на секој купувач. Целокупната продажба на Групата е на домашниот пазар.

Групата остварува продажба на големо која се извршува кон познати големи купувачи со коишто има воспоставено повеќегодишна соработка со вообичаени рокови на плаќање од 15 до 30 дена.

Врз основа на анализи Групата евидентира резервирања за загуби (исправка на вредност за сомнителни и спорни побарувања) кои претставуваат најдобра проценка за настанати загуби во однос на побарувањата од купувачи и други побарувања.

Исправка на вредност се утврдува кога постои објективен доказ дека Групата нема да биде во можност да ги наплати побарувањата согласно оригиналната доспеаност на побарувањето. Објективен доказ за финансиски потешкотии на купувачите претставуваат добиени информации за банкрот односно финансиска реорганизација на купувачот, значително доцнење во плаќањето итн.

Поради природата на индустријата, Групата не бара обезбедување во однос на побарувањата од купувачи и други побарувања.

(ii) Депозити

Групата ја лимитира изложеноста на кредитен ризик преку инвестирање готовина во добро познати банки.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

4. Управување со финансиски ризици (продолжение)

(б) Ризик на ликвидност

Пристапот на Групата при управувањето со ликвидноста е да се осигураат колку што е можно, секогаш да имаат доволно готовина за да ги иплатат своите достасани обврски. Групата го намалува овој ризик врз основа на краткорочни и среднорочни финансиски планирања, осигурувајќи се дека секогаш има доволно готовина на располагање за подмирување на оперативни расходи.

Групата нема неповлечен дел од кредити од поврзани страни (2016: нема). На 31 декември 2017 година, нето средставта се негативни со износ од МКД 2.610.625 илјади. Во 2018 година, како резултат на изгубениот судски спор и добиеното писмено барање од заемодавачот за предвремена отплата на кредитите, раководството на компанијата подготви план за реорганизација (за повеќе детали видете белешка 2 (д)).

(в) Пазарен ризик

Пазарен ризик е ризик дека промените на пазарните цени, како што се промените во девизните курсеви, каматните стапки и цените на капиталот ќе влијаат на приходите на Групата или на вредноста на поседуваните финансиски инструменти. Целта на управувањето со пазарен ризик е да ја управува и контролира изложеноста на Групата во прифатливи параметри и истовремено да се оптимизира повратот.

(i) Валутен ризик

Групата се изложува на валутен ризик при задолжувања кои се деноминирани во валута различна од МКД. Девизните средства со кои што работи Групата се евра и американски долари.

Трендот на еврото во текот на годината е релативно стабилен и Групата очекува дека овој тренд ќе продолжи и во иднина.

Групата не е инволвирана во хедџинг активности.

(ii) Ризик на каматна стапка

Групата поседува финансиски обврски со варијабилна каматна стапка кои се состојат од кредити.

Групата поседува финансиски средства со фиксна каматна стапка кои се состојат од пари и парични еквиваленти и финансиски обврски со фиксна каматна стапка кои се состојат од кредити од поврзани страни. Бидејќи овие финансиски средства се со пазарни стапки кои се ниски, евентуалните промени во каматните стапки нема да имаат значителен ефект на финансискиот резултат на Групата.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

4. Управување со финансиски ризици (продолжение)

(г) Управување со капиталот

Политика на раководството на Групата е да одржи стабилност на капиталот на Групата за да ги одржи довербата на добавувачите и пазарот и да го поддржи идниот развој на бизнисот. Раководството на Групата го следи враќањето на капиталот, што Групата го дефинира како добивка од редовно работење, поделено со вкупниот акционерски капитал.

Во текот на годината немаше промени во пристапот на Групата за управување со капиталот.

Групата не е изложено на надворешни влијанија за промени на капиталот.

5. Реализација

<i>Во илјади денари</i>	2017	2016
Продажба на електрична енергија	3.170.150	1.583.203
Продажба на топлинска енергија	423.815	314.062
Продажба на добра и услуги	89.475	-
	<u>3.683.440</u>	<u>1.897.265</u>

6. Трошоци за вработените

<i>Во илјади денари</i>	2017	2016
Плати	43.602	38.749
Придонеси од плати	21.298	19.249
Останато	4.357	2.697
	<u>69.257</u>	<u>60.695</u>

Останатите трошоци на вработените во двете години претставуваат трошоци за годишен одмор, патни трошоци и слично.

7. Останати оперативни трошоци

<i>Во илјади денари</i>	2017	2016
Консултански и интелектуални услуги	22.200	16.700
Одржување	20.565	9.242
Осигурување	14.923	17.631
Услуги	8.058	7.680
Наемнини	7.818	6.136
Банкарски услуги и провизии	3.924	6.471
Останати даноци и други давачки	3.489	4.588
Спонзорства и трошоци за репрезентација	1.570	1.419
Телефонски и поштенски услуги	1.379	1.843
Трошоци за транспорт	35	-
Останато	4.626	5.548
	<u>88.587</u>	<u>77.258</u>

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

8. Нето расходи од финансирање

Признаени во неконсолидираниот извештај за сеопфатна добивка

<i>Во илјади денари</i>	2017	2016
Приходи од камати	14	5.067
Нето позитивни курсни разлики	55.118	-
Приходи од финансирање	55.132	5.067
Расходи од камати	(82.163)	(91.056)
Нето негативни курсни разлики	-	(4.991)
Расходи од финансирање	(82.163)	(96.047)
Нето расходи од финансирање признаени во добивката или загубата	(27.031)	(90.980)

9. Трошок за данок на добивка

Тековен данок/Признаен во биланс на успех

<i>Во илјади денари</i>	2017	2016
Тековен данок		
Тековна година	63.443	-
	63.443	-

Усогласување на ефективната даночна стапка

<i>Во илјади денари</i>	2017	2017	2016	2016
Добивка/(загуба) пред оданочување		586.536		(67.875)
Данок од добивка со употреба на домашна даночна стапка на Групата	10,00%	58.654	(10,00%)	(6.787)
Непризнаени расходи	0,82%	4.789	1,05%	710
Загуба во тековната година за која не е признаен одложен данок	-	-	8,95%	6.077
	10,82%	63.443	-	-

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

10. Недвижности, постројки и опрема

<i>Во илјади денари</i>	Опрема и канцелариски мебел			Инвестиции во тек	Вкупно
	Земјиште	Згради			
Набавна вредност					
На 1 јануари 2016	29.940	784.809	10.132.174	200.180	11.147.103
Зголемување	-	-	2.065	22.679	24.744
Трансфер	-	-	222.649	(222.649)	-
Намалувања	-	-	(17)	-	(17)
На 31 декември 2016	<u>29.940</u>	<u>784.809</u>	<u>10.356.871</u>	<u>210</u>	<u>11.171.830</u>
На 1 јануари 2017	29.940	784.809	10.356.871	210	11.171.830
Зголемување	-	1.419	3.899	18.645	23.963
Трансфер	-	55	1.878	(1.933)	-
На 31 декември 2017	<u>29.940</u>	<u>786.283</u>	<u>10.362.648</u>	<u>16.922</u>	<u>11.195.793</u>
Исправка на вредност					
На 1 јануари 2016	-	79.616	408.773	-	488.389
Амортизација за годината	-	19.878	169.815	-	189.693
На 31 декември 2016	<u>-</u>	<u>99.494</u>	<u>578.588</u>	<u>-</u>	<u>678.082</u>
На 1 јануари 2017	-	99.494	578.588	-	678.082
Амортизација за годината	-	19.918	208.698	-	228.616
На 31 декември 2017	<u>-</u>	<u>119.412</u>	<u>787.286</u>	<u>-</u>	<u>906.698</u>
Неотпишана вредност					
На 31 декември 2016	<u>29.940</u>	<u>685.315</u>	<u>9.778.283</u>	<u>210</u>	<u>10.493.748</u>
На 31 декември 2017	<u>29.940</u>	<u>666.871</u>	<u>9.575.362</u>	<u>16.922</u>	<u>10.289.095</u>

Обезбедување

Недвижности, постројки и опрема чија проценета вредност на денот на потпишување на договори за кредити изнесува МКД 6.361.901 илјади (2016: МКД 6.361.901 илјади) се дадени под хипотека како обезбедување за земени кредити од банки (види белешка 16).

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

10. Недвижности, постројки и опрема (продолжение)

Недвижности, постројки и опрема во подготовка

<i>Во илјади денари</i>	2017	2016
Надградба на системот за ладење	15.306	-
Останато	1.616	210
	<u>16.922</u>	<u>210</u>

11. Нематеријални средства

<i>Во илјади денари</i>	Софтвер и лиценци	Вкупно
Набавна вредност		
На 1 јануари 2016	3.830	3.830
Зголемувања	3.074	3.074
На 31 декември 2016	<u>6.904</u>	<u>6.904</u>
На 1 јануари 2017	6.904	6.904
Зголемувања	49	49
На 31 декември 2017	<u>6.953</u>	<u>6.953</u>
Исправка на вредноста		
На 1 јануари 2016	717	717
Амортизација за годината	1.712	1.712
На 31 декември 2016	<u>2.429</u>	<u>2.429</u>
На 1 јануари 2017	2.429	2.429
Амортизација за годината	2.329	2.329
На 31 декември 2017	<u>4.758</u>	<u>4.758</u>
Неотпишана вредност		
На 31 декември 2016	<u>4.475</u>	<u>4.475</u>
На 31 декември 2017	<u>2.195</u>	<u>2.195</u>

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

12. Залихи

<i>Во илјади денари</i>	2017	2016
Резервни делови за тековно одржување	76.446	42.309
	<u>76.446</u>	<u>42.309</u>

13. Побарувања од купувачи и други побарувања

<i>Во илјади денари</i>	2017	2016
Побарувања од купувачи	72.737	292.878
Побарувања од поврзани страни	50.592	34.750
Побарувања за повеќе платен данок	15.450	-
Останато	-	5
	<u>138.779</u>	<u>327.633</u>

Изложеноста на Групата на кредитен и валутен ризик и исправката на вредноста во однос на побарувањата од купувачи и други побарувања е обелоденета во белешка 18.

14. Парични средства и паричен еквивалент

<i>Во илјади денари</i>	2017	2016
Парични средства по видување во банки	138.069	2.695
Благајна	1	12
	<u>138.070</u>	<u>2.707</u>

Изложеноста на Групата на каматен ризик и анализата на сензитивност на финансиските средства и обврски е обелоденета во белешка 18.

15. Капитал и резерви

Акционерски капитал

<i>Во број на акции</i>	Обични акции	
	2017	2016
Издадени на 1 јануари - целосно платени	250	250
Издадени на 31 декември - целосно платени	<u>250</u>	<u>250</u>

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

15. Капитал и резерви (продолжение)

Следните акционери имаат сопственост која надминува 5% од издадените акции со право на глас:

	% од акциите со право на глас	
	2017	2016
Project Management Consulting LTD	60,0%	60,0%
Bitar Holdings Limited, Cyprus	29,2%	29,2%
Топлификација АД Скопје	10,8%	10,8%

На 31 декември 2017 година овластениот капитал на Групата се состоеше од 250 обични акции (2016: 250). Сите акции имаат номинална вредност од 100 евра. Имателите на обични акции имаат право на дивиденда, во зависност од остварената нето добивка, и имаат право на глас на Собранието на акционери на Групата за еквивалент од 1 акција и на сразмерно учество во поделбата на остатокот на стечајната, односно ликвидационата маса.

Законска резерва

Според позитивните законски прописи Групата треба да издвојува најмалку 5% од нето добивката за годината како законска резерва, се додека резервата на Групата не достигне износ кој е еднаков на една десетина од основната главнина. Додека не се постигне пропишаниот минимум, законската резерва може да се користи само за надоместување на загубата.

Кога ќе се достигне пропишаниот минимум, законската резерва може да се користи и за исплата на дивиденди, врз основа на одлука на сопственикот, но само ако висината на дивидендите за деловната година не го достигне минимумот за исплата, пропишан со Законот за трговски друштва или статутот на Групата.

Дивиденди

До датумот на известување не објави дивиденди (2016: нема). Согласно законската регулатива Групата не може да распределува дивиденди доколку има непокриени загуби.

16. Обврски за кредити

<i>Во илјади денари</i>	2017	2016
Нетековни обврски		
Необезбедени кредити од поврзани страни	7.709.302	7.901.502
Необезбедени кредити од матично претпријатие	78.585	78.573
Обезбедени кредити од поврзани страни	174.656	174.628
Необезбедени кредити од добавувачи	169.005	-
Обезбедени кредити од банки	2.927.933	3.288.683
	<u>11.059.481</u>	<u>11.443.386</u>
Тековни обврски		
Тековен дел на необезбедени кредити од поврзани страни	1.346.941	1.346.796
Тековен дел на обезбедени кредити од банки	366.304	364.448
	<u>1.713.245</u>	<u>1.711.244</u>

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

16. Обврски за кредити (продолжение)

Условите за отплата на обврските за кредити кои суштествуваат на крајот на годината беа како што следи:

				31 декември 2017	31 декември 2016
Во илјади денари	Валута	Номинална каматна стапка	Година на достасу- вање	Сметководст- вена вредност	Сметководст- вена вредност
			вање		
Необезбедени кредити од поврзани страни	ЕУР	-	-	308	308
Необезбедени кредити од поврзани страни	ЕУР	-	2009	191	191
Необезбедени кредити од поврзани страни	ЕУР	-	2010	29.454	29.450
Необезбедени кредити од поврзани страни	ЕУР	-	2011	210.317	210.285
Необезбедени кредити од поврзани страни	ЕУР	-	2012	231.177	231.141
Необезбедени кредити од поврзани страни	ЕУР	-	2013	795.035	794.912
Необезбедени кредити од поврзани страни	ЕУР	-	2014	45.503	45.496
Необезбедени кредити од поврзани страни	ЕУР	-	2022	61.491	61.481
Необезбедени кредити од поврзани страни	ЕУР	-	2023-2024	940.931	940.785
Необезбедени кредити од поврзани страни	ЕУР	-	2024	201.547	201.516
Необезбедени кредити од поврзани страни	ЕУР	-	2025	393.199	393.138
Необезбедени кредити од поврзани страни	ЕУР	-	2026	636.308	636.210
Необезбедени кредити од поврзани страни	ЕУР	-	2027-2028	1.123.743	1.123.569
Необезбедени кредити од поврзани страни	ЕУР	2 %	2013	12.808	12.806
Необезбедени кредити од поврзани страни	ЕУР	7 %	2013	22.167	20.888
		12- месечен			
Необезбедени кредити од поврзани страни	УСД	ЕУРИБОР + 1%	2021	463.663	522.767
		12- месечен			
Необезбедени кредити од поврзани страни	ЕУР	ЕУРИБОР + 1%	2027	16.115	16.114
		12- месечен			
Необезбедени кредити од поврзани страни	ЕУР	ЕУРИБОР + 1%	2029	741.633	741.518
		12- месечен			
Необезбедени кредити од поврзани страни	ЕУР	ЕУРИБОР + 1%	2030	605.502	605.427
		12- месечен			
Необезбедени кредити од поврзани страни	ЕУР	ЕУРИБОР + 1%	2031	632.886	632.788
		12- месечен			
Необезбедени кредити од поврзани страни	ЕУР	ЕУРИБОР + 1%	2032	1.892.265	2.026.189
		12- месечен			
Необезбедени кредити од добавувачи	ЕУР	ЕУРИБОР + 1%	2032	169.005	-
Необезбедени кредити од поврзани страни	ЕУР	СКИБОР +1%	2016	-	1.319
Обезбеден кредит од поврзана страна	ЕУР	8.5%	2025	174.656	174.628
Необезбедени кредити од матично претпријатие	ЕУР	-	2021	78.585	78.573
		6- месечен ЛИБОР			
Обезбедени кредити од банки	ЕУР	+ 5%	2020	135.624	189.375
		6- месечен			
Обезбедени кредити од банки	ЕУР	ЕУРИБОР + 0.75%	2028	3.158.613	3.463.756
				<u>12.772.726</u>	<u>13.154.630</u>

Во вкупните обврски по кредити вклучени се кредити без камата во износ од МКД 4.922.444 илјади (2016: МКД 4.921.683 илјади).

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

16. Обврски за кредити (продолжение)

На 29 декември 2017 година е добиено писмено барање од поврзана страна за предвремена отплата на кредитите во износ од МКД 6.889.920 илјади (еквивалентно на ЕУР 112.048 илјади), за повеќе детали во белешка 2 (д) и белешка 19.

Обезбедување

25 акции (2016: 25 акции) кои се во сопственост на поврзана страна Топлификација АД Скопје, се дадени како залог за обврски за кредити во износ од МКД 310.279 илјади (2016: МКД 364.003 илјади).

Обврски за кредити во износ од МКД 3.158.613 илјади (2016: МКД 3.463.756 илјади) се обезбедени со хипотека на недвижности, постројки и опрема со проценета вредност од МКД 6.361.901 илјади на денот на потпишување на договор за кредит (2016: МКД 6.361.901 илјади) (види белешка 10).

17. Обврски кон добавувачи и други обврски

<i>Во илјади денари</i>	2017	2016
Обврски кон добавувачи	460.576	426.462
Обврски кон поврзани страни (види белешка 20)	76.735	298.256
Обврски за примени аванси	57.200	-
Обврски за ДДВ	30.544	30.787
Обврски кон вработени	-	6
	<u>625.055</u>	<u>755.511</u>

18. Финансиски инструменти

(а) Кредитен ризик

(i) Изложеност на кредитен ризик

Неотпишаната вредност на финансиските средства претставува максимална изложеност на кредитен ризик. Максималната изложеност на кредитен ризик на денот на известување е:

<i>Во илјади денари</i>	<i>Белешка</i>	Неотпишана вредност	
		2017	2016
Побарувања од купувачи и други побарувања	13	123.329	327.633
Парични средства и паричен еквивалент	14	138.069	2.707
Депозити во банки		4.543	136
		<u>265.941</u>	<u>330.476</u>

Максималната изложеност на кредитен ризик од побарувањата од купувачи и побарувања од поврзани страни нето по географски регион на денот на известување е:

<i>Во илјади денари</i>	Неотпишана вредност	
	2017	2016
Побарувања на домашен пазар	123.329	327.618
	<u>123.329</u>	<u>327.618</u>

На денот на извештајот на финансиска состојба имаше значителна концентрација на кредитниот

18. Финансиски инструменти (продолжение)

(а) Кредитен ризик (продолжение)

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

(i) Изложеност на кредитен ризик (продолжение)

ризик кон побарувањата од еден купувач за електрична енергија во износ од МКД 63.048 илјади (2016: поврзана страна и еден купувач со износ од МКД 292.878 илјади).

(ii) Исправка на побарувања

Старосната структура на побарувањата на купувачи, побарувања од камати и побарувања од поврзани страни на денот на известување е:

<i>Во илјади денари</i>	Бруто 2017	Исправка 2017	Бруто 2016	Исправка 2016
Недостасани	86.393	-	292.878	-
Достасани до 30 дена	2.114	-	-	-
Достасани од 1-3 месеци	24	-	-	-
Достасани од 3-6 месеци	48	-	-	-
Достасани од 6-12 месеци	-	-	-	-
Достасани над 1 година	34.750	-	34.750	-
	<u>123.329</u>	<u>-</u>	<u>327.628</u>	<u>-</u>

Побарувањата достасани над 1 година во износ од МКД 34.750 илјади (2016: МКД 34.750 илјади) се однесуваат на побарувања од поврзани страни. Групата континуирано ја следи изложеноста и цени дека побарувањето ќе биде наплатено во целост. Следствено не беше направена исправка на вредноста.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

18. Финансиски инструменти (продолжение)

(б) Ризик на ликвидност

Следната табела ја прикажува договорената достасаност на финансиските обврски, исклучувајќи го влијанието на договарањата на нето основа:

31 декември 2017

	Сметко- водствена вредност	Договорени парични одливи	6 месеци или помалку	6-12 месеци или помалку	1-2 години	2-5 години	Над 5 години
<i>Во илјади денари</i>							
Не-деривативни финансиски обврски							
Обезбедени кредити од банки	3.294.236	(3.436.230)	(202.458)	(195.837)	(386.987)	(998.804)	(1.652.143)
Необезбедени кредити од матично претпријатие	78.585	(78.585)	-	-	-	(78.585)	-
Необезбедени кредити од поврзани страни	9.225.249	(9.686.442)	(1.346.961)	-	-	(476.013)	(7.863,467)
Обезбедени кредити од поврзани страни	174.656	(174.655)	-	-	-	-	(174.655)
Обврски кон добавувачи и останати обврски	537.311	(537.311)	(537.311)	-	-	-	-
	<u>13.310.037</u>	<u>(13.913.223)</u>	<u>(2.086.730)</u>	<u>(195.837)</u>	<u>(386.987)</u>	<u>(1.553.402)</u>	<u>(9.690.265)</u>

31 декември 2016

	Сметко- водствена вредност	Договорени парични одливи	6 месеци или помалку	6-12 месеци или помалку	1-2 години	2-5 години	Над 5 години
<i>Во илјади денари</i>							
Не-деривативни финансиски обврски							
Обезбедени кредити од банки	3.653.131	(3.833.335)	(203.757)	(198.924)	(393.189)	(1.064.315)	(1.973.150)
Необезбедени кредити од матично претпријатие	78.573	(78.573)	-	-	-	(78.573)	-
Необезбедени кредити од поврзани страни	9.248.298	(9.833.198)	(1.346.796)	-	-	(549.793)	(7.936.609)
Обезбедени кредити од поврзани страни	174.628	(174.628)	-	-	-	-	(174.628)
Обврски кон добавувачи и останати обврски	755.511	(755.511)	(755.511)	-	-	-	-
	<u>13.910.141</u>	<u>(14.675.245)</u>	<u>(2.306.064)</u>	<u>(198.924)</u>	<u>(393.189)</u>	<u>(1.692.681)</u>	<u>(10.084.387)</u>

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

18. Финансиски инструменти (продолжение)

(в) Валутен ризик

(i) Изложеност на валутен ризик

Следната табела ја прикажува изложеноста на Групата на валутен ризик:

	МКД	ЕУР	УСД	МКД	ЕУР	УСД
	31 декември 2017			31 декември 2016		
Депозити	4.543	-	-	136	-	-
Пари	138.069	-	-	2.695	-	-
Побарувања од купувачи и други побарувања	123.257	72	-	327.628	-	-
Обврски кон добавувачи и други обврски	(157.766)	(307.929)	(71.616)	(211.220)	(544.291)	-
Обезбедени кредити од банки	-	(3.294.236)	-	-	(3.653.131)	-
Необезбедени кредити од матично претпријатие	-	(78.585)	-	-	(78.573)	-
Необезбедени кредити од поврзани страни	-	(8.761.586)	(463.663)	(1.319)	(8.724.213)	(522.767)
Обезбедени кредити од поврзани страни	-	(174.656)	-	-	(174.628)	-
Бруто изложеност на консолидираниот извештај на финансиска состојба	108.103	(12.616.920)	(535.279)	117.920	(13.174.836)	(522.767)

Следните девизни курсеви беа применети во текот на годината:

	Просечен курс		Курс на денот на извештајот на финасиска состојба	
	2017	2016	2017	2016
ЕУР 1	61,57	61,59	61,49	61,48
УСД 1	54,65	55,69	51,27	58,33

(ii) Анализа на сензитивност

1% зајакнување на денарот во однос на следните валути на 31 декември би ја зголемиле/(намалиле) добивката или загубата за годината за износите прикажани подолу. Оваа анализа подразбира дека сите други варијабли, особено каматните стапки, остануваат непроменети.

Ефект во илјади денари

Добивка (загуба)

31 декември 2017

ЕУР	126.170
УСД	5.353

Добивка (загуба)

31 декември 2016

ЕУР	131.748
УСД	5.228

1% ослабување на денарот во однос на погоре наведените валути на 31 декември ќе има ист но спротивен ефект на погоре наведените валути за износите наведени погоре во услови кога сите други варијабли остануваат непроменети.

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

18. Финансиски инструменти (продолжение)

(г) Ризик на каматна стапка

(i) Профил

На денот на извештајот на финансиска состојба профилот на ризикот на каматна стапка на каматоносните финансиски инструменти на Групата е:

<i>Во илјади денари</i>	Неотпишана вредност	
	2017	2016
Инструменти со фиксна каматна стапка		
Финансиски средства	138.069	2.544
Финансиски обврски	(34.975)	(33.695)
	<u>103.094</u>	<u>(31.151)</u>
 Инструменти со варијабилна каматна стапка		
Финансиски обврски	(7.815.326)	(8.199.253)
	<u>(7.815.326)</u>	<u>(8.199.253)</u>

(ii) Анализа на сензитивност на објективната вредност за инструменти со фиксна каматна стапка

Групата не поседува финансиски средства и обврски со фиксна каматна стапка кои се искажуваат по објективна вредност низ добивката или загубата и не поседува некои ретки каматоносни деривативи. Следствено, промена во каматните стапки на денот на извештајот на финансиска состојба нема да влијае на извештајот на сеопфатна добивка.

(iii) Анализа на сензитивност на паричниот тек за инструменти со варијабилна каматна стапка

Промена од 100 базични бодови на каматната стапка на 31 декември би ја зголемило/(намалило) добивката за годината за износите прикажани подолу. Оваа анализа подразбира дека сите други варијабилни, особено девизните курсеви, остануваат непроменети. Анализата е подготвена на ист начин и за 2016 година.

<i>Ефект во илјади денари</i>	Добивка или загуба	
	100 базични бодови зголемување	100 базични бодови намалување
31 декември 2017		
Инструменти со варијабилна каматна стапка	(78.153)	78.153
Сензитивност на паричниот тек	<u>(78.153)</u>	<u>78.153</u>
 31 декември 2016		
Инструменти со варијабилна каматна стапка	(81.993)	81.993
Сензитивност на паричниот тек	<u>(81.993)</u>	<u>81.993</u>

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

18. Финансиски инструменти (продолжение)

(д) Објективна вредност

(i) Објективна вредност наспроти неотпишана вредност

Објективната вредност на финансиските средства и обврски, како и нивната неотпишана вредност прикажана во извештајот на финансиска состојба, се како што следи:

Во илјади денари	Белешка	2017	2016	Објективна вредност	Објективна вредност
		Сегашна вредност	Сегашна вредност		
Депозити		4.543		136	136
Побарувања од купувачи и други побарувања	13	123.329		327.633	327.633
Парични средства и паричен еквивалент	14	138.069		2.707	2.707
Обезбедени кредити од банки	16	(3.294.236)		(3.653.131)	(3.653.131)
Необезбедени кредити од поврзани страни	16	(9.225.249)		(9.248.298)	(9.248.298)
Необезбедени кредити од матично претпријатие	16	(78.585)		(78.573)	(78.573)
Обезбедени кредити од поврзани страни	16	(174.656)		(174.628)	(174.628)
Обврски кон добавувачи и други обврски	17	(537.311)		(755.511)	(755.511)
		<u>(13.044.096)</u>	<u>(13.044.096)</u>	<u>(13.579.665)</u>	<u>(13.579.665)</u>

Основата за определување на објективната вредност е обелоденета во белешка 2(г).

19. Преземени и потенцијални обврски

Преземени обврски

Групата нема преземени обврски за вложување во недвижности, постројки и опрема на 31 декември 2017 година (2016: нема).

Потенцијални обврски

(i) Судски спорови

Во 2017 година, Друштвото беше тужено во неколку судски постапки кои произлегуваат од неговото редовно работење. Друштвото е тужено од страна на:

- Акционер Топлификација за невратени кредити во износ од МКД 1.329.612 илјади (2016: МКД 1.329.612 илјади) (вклучени во белешка 16) за кои се поведени 3 судски постапки. На 27 декември 2017 година Друштвото доби одлука од Врховен Суд за еден од трите судски спорови со која Друштвото треба да плати главница од МКД 383.623 илјади (вклучени во кредити) и казнена камата од МКД 320.213 илјади пресметана до 28 февруари 2018 година и евидентирана во март 2018 година. За истиот судски спор, на во мај 2017 беше донесена пресуда во полза на Друштвото. Загубениот судски спор беше еден од предизвикувачите за иницијатива за претходна постапка за испитување на условите за отварање на стечајна постапка со поднесен План за реорганизација (за повеќе детали види белешка 2 (д)). За останатите два спорови Друштвото нема пресметано казнена камата. Казнената камата за преостанатите два спорови

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

19. Преземени и потенцијални обврски (продолжение)

Потенцијални обврски (продолжение)

(i) Судски спорови (продолжение)

може да изнесува МКД 521.143 илјади. Менаџментот верува дека Планот за реорганизација ќе биде одобрен.

- Акционер Топлификација за невратена гаранција со оспорена основаност за побарување во износ од МКД 41.042 илјади (вклучена во белешка 17).
- Акционер Топлификација за долг по непризнаена фактура од МКД 1.096 илјади.
- Од трета страна за неплатен долг во износ од МКД 308.114 илјади (вклучен во белешка 17).

Друштвото нема признаено резервирање за казнени камати кои би произлегле од овие судски постапки. Доколку исходот од овие судски постапки биде негативен за Друштвото, тогаш износот на казнените камати би изнесувал МКД 148.190 илјади. Менаџментот верува дека исходот од овие судски постапки ќе биде позитивен за Друштвото.

Во продолжение, Друштвото е тужено и во судски спор во износ од МКД 276.750 илјади за надомест на штета и стекнување без основ. Според мислењето добиено од страна на раководството на Друштвото, не се очекува овој спор да има значителен ефект врз финансиската состојба на Друштвото.

Уште еден судски спор, започнат од страна на Топлификација АД против ТЕТО АД Скопје за раскинување на недозволена зделка со заинтересирана страна во износ од 6.953.554.000 рубљи еднаква на ЕУР 118.451.311. Според материјалите доставени во судот барањето не се основа на никакви формални докази кои ја поткрепуваат оваа тужба. Според мислењето на раководството на Друштвото и правниот совет од адвокатите, исходот од овој судски спор нема да има никаков финансиски ефект врз Друштвото.

20. Трансакции со поврзани субјекти

Матично и основно матично претпријатие

Project Management Consulting LTD е сопственик на 60% од акциите со право на глас на Друштвото, додека Bitar Holdings Limited, Cyprus е единствен сопственик на Project Management Consulting LTD. Главен сопственик на Друштвото е PJSC TGC – 2.

Надомести на клучниот раководен персонал

Вкупните надомести на клучниот раководен персонал на Групата се вклучени во “трошоци за вработените” (види белешка 6).

Во илјади денари	2017	2016
Плати и други краткорочни користи за вработените	11.307	11.855
	<u>11.307</u>	<u>11.855</u>

Останати трансакции со поврзани субјекти

(i) Набавка на стоки и услуги

Во илјади денари	2017	2016
Набавка на услуги		
Сестрински подружници	13.976	1.127.661
	<u>13.976</u>	<u>1.127.661</u>

Белешки кон консолидираните финансиските извештаи

20. Трансакции со поврзани субјекти (продолжение)

Останати трансакции со поврзани субјекти (продолжение)

(ii) Салда на крајот на годината кои произлегуваат од набавки на стоки и услуги

Обврски кон поврзани страни (види белешка 17):

<i>Во илјади денари</i>	2017	2016
Акционери	56.261	56.261
Сестрински подружници	20.474	241.995
	<u>76.735</u>	<u>298.256</u>

(iii) Продажба на стоки и услуги

<i>Во илјади денари</i>	2017	2016
Продажба на стоки:		
Матично претпријатие	72	-
Сестрински подружници	424.254	314.996
	<u>424.326</u>	<u>314.996</u>

(iv) Состојби на 31 декември кои произлегуваат од продажба на стоки и услуги

Побарувања од поврзани страни (види белешка 13)

<i>Во илјади денари</i>	2017	2016
Акционери	70	70
Подружници на акционерите	34.680	34.680
Матично претпријатие	72	-
Сестрински подружници	15.770	-
	<u>50.592</u>	<u>34.750</u>

(v) Салда на крајот на годината кои произлегуваат од кредити

Групата има кредити од матичното претпријатие и од подружниците на матичното претпријатие (види белешка 17).

<i>Во илјади денари</i>	2017	2016
На почетокот на периодот	9.501.499	9.085.910
Субјект кој повеќе не е поврзана страна	(169.005)	-
Повлекување	160.000	626.586
Отплата	(160.000)	(257.500)
Пресметани камати	43.038	45.573
Отплата на камати	(3.877)	-
Нето негативни/ (позитивни) курсни разлики	(62.152)	930
На 31 декември	<u>9.309.503</u>	<u>9.501.499</u>